

Power2UAMs:

**Het verzekeren van
gelijke toegang,
participatie en
inspraak op lokaal
niveau**

EU-syntheserapport

Dit document is opgesteld met de steun van de Europese Unie als onderdeel van het door de EU gefinancierde project: Power2UAMs: Het verzekeren van gelijke toegang, participatie en inspraak op lokaal niveau (Power2UAMs - subsidieovereenkomstnummer 101190452 - CERV-2024-CHILD).

Dit document is een vertaling van het oorspronkelijke Engelstalige document met als titel “Power2UAMs: Ensuring Equal Access, Participation and Voice at the Local Level”. De vertaling werd gegenereerd met behulp van machinevertaling en nagelezen door NADOE en Caritas International. De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij de oorspronkelijke auteurs.

Auteurs:

ANIKÓ BERNÁT & ORSOLYA SZABÓ

Organisatie:

TÁRKI Social Research Institute

Gebaseerd op de lokale rapporten die zijn opgesteld door de projectpartners:

- Athene en Piraeus in Griekenland: Greek Council of Refugees
- Luik, Gent en Brussel in België: Network of Afghanistan Diaspora Organisations in Europe (NADOE) en Caritas International België
- Calais in Frankrijk: ECPAT France

De lokale rapporten zijn beschikbaar in het Engels en in lokale talen op de projectwebsite: <https://bridge-eu.org/power2uams>

Met de steun van projectpartners::

Bridge EU

Vertaald door:

NADOE, Caritas International

Datum

2025

**Co-funded by
the European Union**

Medegefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijk die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor onderwijs en cultuur. Noch de Europese Unie, noch de subsidieverlenende instantie kan hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding.....	7
2. EU-rechtskaders en beleidskaders die gelijke rechten voor niet-begeleide kinderen waarborgen	8
2.1 Kinderen eerst: het primaat van de rechten van het kind	8
2.2 Migratie- en asielstatus als secundaire overweging	9
3. Literatuuronderzoek over niet-begeleide kinderen in de EU	11
3.1 Belangrijkste cijfers en trends.....	11
3.2 Uitdagingen voor alleenstaande kinderen.....	11
3.3 Rol van lokale autoriteiten bij het eerbiedigen van rechten en het verlenen van diensten	13
3.4 Beperkte mogelijkheden voor niet-begeleide kinderen om hun stem te laten horen	14
4. Methodologie	15
4.1 Deskresearch en literatuuronderzoek.....	15
4.2 Kwantitatieve en kwalitatieve interviews met NBMV's.....	15
4.3 Kwantitatieve en kwalitatieve interviews met stakeholders	16
4.4 Lokale implementatie van een gemeenschappelijke onderzoeksmethodologie	16
5. Deskresearch naar de dienstverlening in de geselecteerde steden	18
5.1 Athene en Piraeus (Griekenland)	18
5.2 Calais (Frankrijk)	19
5.3 Brussel, Gent en Luik (België)	20
5.4 Vergelijkende analyse van de bevindingen van het deskonderzoek.....	21
6. Bevindingen uit de praktijk: resultaten van de interviews met NBMV's en stakeholders.....	24
6.1 De belangrijkste bevindingen van de interviews met NBMV's.....	24
6.1.1 Kenmerken van interviews met NBMV's.....	24
6.1.2 Huisvesting en het voorkomen van dakloosheid.....	25
6.1.3 Gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning	25
6.1.4 Belemmeringen bij de toegang tot onderwijs.....	26
6.1.5 Contacten met de politie en leeftijdsbeoordeling.....	26
6.1.6 Verstoorde toegang tot ondersteuning en diensten na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.....	27
6.2 De belangrijkste bevindingen van de interviews met de stakeholders.....	27
6.2.1 Kenmerken van de geïnterviewde stakeholders.....	27

6.2.2 Fragmentatie en coördinatieproblemen bij dienstverlening.....	28
6.2.3 Onvervulde behoeften van NBMV's (huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg)	28
6.2.4. Institutionele discriminatie en leeftijdsbeoordelingsprocedure	30
6.2.5 Gebrek aan nazorg na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar.....	31
7. Geconstateerde lacunes in dienstverlening en beleid.....	32
7.1 Gebrek aan lokaal beleid dat inspeelt op de behoeften van NBMV's (met inbegrip van coördinatie tussen beleidsmakers en dienstverleners)	32
7.2 Gebrek aan mogelijkheden voor lokale verantwoordelijkheden	32
7.3 Structurele tekortkomingen in langdurige ondersteuning en de toegang tot diensten	33
7.4 Belemmeringen voor toegang tot inclusief onderwijs van goede kwaliteit	33
7.5 Gebrek aan of beperkte toegang tot de rechter	33
8. Beleidsaanbevelingen	35
8.1 Behoeft aan lokaal beleid, sterker bestuur en lokale eigen verantwoordelijkheid	35
8.2 Verbetering van de toegang tot lokale openbare diensten	36
8.3 Toegang tot gezinsgerichte zorg	36
8.4 Gelijke toegang tot diensten en ondersteuning na het 18e levensjaar	36
8.5 Gelijke toegang tot niet-gesegregeerd, inclusief onderwijs (zowel beroepsopleidingen als academische trajecten) en werkgelegenheid.....	37
8.6 Toegang tot de rechter	37
8.7 De stem van niet-begeleide kinderen versterken	38
9. Conclusies	39
Referenties	40
Bijlagen	41
Bijlage 1 - Wettelijke kaders met betrekking tot niet-begeleide kinderen	41
Bijlage 2 – Beleids kaders die van invloed zijn op niet-begeleide kinderen.....	44

Samenvatting

Met financiële steun van het programma Citizens, Equality, Rights, Values (CERV) werd in 2025 het project "*Power to UAMs: Ensuring Equal Access, Participation, and Voice at the Local Level*" (NBMV's *Power2UAMs: Het verzekeren van gelijke toegang, participatie en inspraak op lokaal niveau*) gelanceerd.

Voortbouwend op bestaande literatuur heeft het Power2UAMs-project kwantitatief (vragenlijstonderzoek) en kwalitatief (interviews) onderzoek uitgevoerd in zes Europese steden, namelijk Athene en Piraeus (in Griekenland), Calais (in Frankrijk) en Brussel, Gent en Luik (in België). Het onderzoek was gericht op het in kaart brengen van de toegang van niet-begeleide kinderen (NBMV's) tot openbare diensten op lokaal niveau. De partners die het onderzoek in het veld hebben uitgevoerd, hebben zes lokale rapporten opgesteld.

Dit rapport presenteert een synthese van de belangrijkste bevindingen van de zes lokale rapporten.

Niet-begeleide kinderen worden geconfronteerd met structurele belemmeringen bij de toegang tot lokale openbare diensten

Uit het onderzoek blijkt dat in alle zes steden alleenstaande kinderen geen gelijke toegang hebben tot lokale, reguliere openbare diensten. Hoewel het internationaal en Europees recht voorschrijft dat het Hoger belang van het kind voorop moet staan en dat kinderen onvoorwaardelijk toegang moeten hebben tot diensten, wordt de ondersteuning van niet-begeleide kinderen in de praktijk grotendeels georganiseerd via migratie- en asielsystemen. Deze aanpak beperkt de toegang tot reguliere diensten aanzienlijk en ondermijnt de sociale inclusie op lange termijn.

Gebrek aan coördinatie verzwakt de eerbiediging van de rechten van het kind

Het onderzoek wijst op een gebrek aan coördinatie tussen nationale, regionale en lokale bestuursniveaus. De verantwoordelijkheden voor niet-begeleide kinderen zijn versnipperd over migratiediensten, kinderbeschermingssystemen en lokale dienstverleners, wat leidt tot hiaten in de bescherming en onduidelijke verantwoordelijkheden. Lokale overheden en dienstverleners bieden niet altijd de nodige ondersteuning of zorgen niet altijd voor gelijke toegang voor niet-begeleide kinderen. Diensten die door niet-gouvernementele organisaties worden verleend, vervangen vaak de openbare voorzieningen in plaats van deze aan te vullen.

Er blijven structurele lacunes bestaan in de langetermijnondersteuning en de overgang naar volwassenheid

Niet-begeleide kinderen hebben zowel voor als na hun 18e beperkte toegang tot lokale openbare diensten, waarbij niet-gouvernementele organisaties in sommige gevallen de openbare voorzieningen vervangen zonder te zorgen voor duurzame ondersteuning. Nazorg en ondersteuning bij de overgang naar zelfstandigheid ontbreken vaak, wat bijdraagt aan huisvestingsonzekerheid en sociaaleconomische marginalisering. Bovendien leidt de beperkte toegang tot pleegzorg tot langdurig verblijf in opvangcentra of gesegregeerde groepsvoorzieningen en verhoogt dit het risico op dakloosheid, terwijl de toegang tot geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning zeer beperkt blijft.

Ongelijke toegang tot inclusief onderwijs ondermijnt integratie

Toegang tot inclusief onderwijs van goede kwaliteit blijft een grote belemmering voor niet-begeleide kinderen. Uit het onderzoek blijkt dat er op grote schaal gebruik wordt gemaakt van gesegregeerde onthaal- of taalcursussen, wat de toegang tot regulier onderwijs belemmert. Niet-begeleide kinderen worden ook geconfronteerd met discriminerende behandeling, waaronder racisme en pesten, en worden vaak naar laaggeschoolde beroepsopleidingen toegeleid, waardoor hun toegang tot hoger onderwijs wordt beperkt.

Toegang tot justitie en participatierechten blijven beperkt

Niet-begeleide kinderen ervaren discriminatie en slechte behandeling bij de toegang tot diensten en in het dagelijks leven, maar hun toegang tot justitie en rechtsbescherming is beperkt. In vergelijking met andere kinderen die geen ouderlijke zorg genieten, hebben niet-begeleide kinderen geen gelijke toegang tot rechtsmiddelen, rechtsbijstand of participatiemechanismen. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met hun behoeften en hun stem wordt zelden op een zinvolle manier meegenomen in de dienstverlening en beleidsvorming.

Er is dringend behoefte aan krachtigere, op kinderrechten gebaseerde beleidsmaatregelen

De bevindingen onderstrepen de noodzaak van structurele hervormingen om ervoor te zorgen dat niet-begeleide kinderen in de eerste plaats als kinderen worden behandeld, in plaats van via migratiebeleid. In het bijzonder worden de volgende aanbevelingen gedaan:

- *Verzeker gelijke toegang tot reguliere lokale openbare diensten:* Niet-begeleide kinderen moeten onvoorwaardelijk en op gelijke voet toegang hebben tot lokale, reguliere openbare diensten, ongeacht hun migratiestatus. Migratiegerelateerde diensten mogen geen vervanging zijn voor kinderbescherming, gezondheidszorg, onderwijs en sociale diensten. Administratieve procedures moeten vereenvoudigd worden en kindvriendelijk en meertalig worden gemaakt, met systematische taalkundige ondersteuning en gerichte opleiding voor ambtenaren op het gebied van kinderrechten, non-discriminatie en traumagerichte benaderingen.
- *Versterking van het bestuur en de lokale coördinatie:* Er is duidelijkere coördinatie nodig tussen nationale, regionale en lokale autoriteiten om versnippering en hiaten in de bescherming te voorkomen. Lokale coördinatiemechanismen moeten onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting en sociale diensten met elkaar verbinden, terwijl samenwerking met niet-gouvernementele organisaties een aanvulling moet vormen op de openbare dienstverlening en deze niet mag vervangen. Beleid dat van invloed is op niet-begeleide kinderen moet worden geïntegreerd in een breder beleid voor kinderen en jongeren.
- *Gelijke toegang tot pleegzorg garanderen:* Niet-begeleide kinderen moeten op dezelfde basis als andere kinderen zonder ouderlijke zorg gelijke toegang hebben tot pleegzorg en andere vormen van gezinsgerichte zorg. Individuele ondersteuning moet gebaseerd zijn op beoordeelde behoeften en pleegouders moeten een passende opleiding krijgen om op de specifieke ervaringen van niet-begeleide kinderen te kunnen inspelen.
- *Zorg voor inclusief onderwijs en trajecten naar werk:* Niet-begeleide kinderen moeten toegang hebben tot regulier, inclusief en niet-gesegregeerd onderwijs op alle niveaus. Gesegregeerde klassen moeten worden afgeschaft en taal- en leerondersteuning moet worden geboden binnen het reguliere onderwijs. Onderwijs- en opleidingstrajecten moeten flexibel zijn en gekoppeld zijn aan duurzame werkgelegenheidskansen.

- *Versterking van de ondersteuning tijdens de overgang naar volwassenheid:* Er moet worden gezorgd voor voortdurende ondersteuning en follow-up door de voogd na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar, teneinde de toegang tot onderwijs, opleiding, psychologische zorg en huisvesting te vergemakkelijken, dakloosheid of ondermaatse huisvesting te voorkomen en een onafhankelijk volwassen leven van voormalige niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV's) te ondersteunen.

1. Inleiding

De Europese Unie heeft een wettelijk en beleidskader ontwikkeld dat tot doel heeft de rechten van alle kinderen te bevorderen en te beschermen, ongeacht hun migratieachtergrond of verblijfsstatus. De verplichting om de rechten van kinderen te eerbiedigen en te beschermen geldt voor overheidsinstanties op alle niveaus, met inbegrip van nationale, regionale en lokale autoriteiten.

Ondanks wettelijke verplichtingen behoren niet-begeleide kinderen – of ze nu een verzoek om internationale bescherming (asielaanvraag) hebben ingediend of op doorreis zijn naar een ander land – nog steeds tot de meest kwetsbare kinderen in Europa. Ze worden geconfronteerd met aanhoudende drempels bij de gelijke toegang tot openbare diensten, waaronder kinderbescherming, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en bescherming tegen geweld en misbruik.

In veel studies is gekeken naar de uitdagingen waarmee niet-begeleide kinderen worden geconfronteerd, maar deze studies richten zich meestal op de eerbiediging van de rechten van het kind binnen migratie- en asielsystemen en minder op de toegang van alleenstaande kinderen tot reguliere diensten op lokaal niveau.

Tegen deze achtergrond heeft dit rapport tot doel de behoeften van niet-begeleide kinderen in kaart te brengen en hun toegang tot diensten op lokaal niveau te onderzoeken. Het rapport richt zich op de situatie van niet-begeleide kinderen in de volgende Europese steden: Calais (Frankrijk), Athene en Piraeus (Griekenland) en Luik, Gent en Brussel (België). Deze steden bieden verschillende perspectieven, die bijvoorbeeld de verschillende situaties weerspiegelen waarin niet-begeleide kinderen zich bevinden (bijvoorbeeld kinderen binnen het asielsysteem of in "transit").

Belangrijke terminologie: niet-begeleid kind

Een niet-begeleid kind is een persoon jonger dan 18 jaar die op het grondgebied van een EU-lidstaat aankomt zonder een volwassene die volgens de wet of de praktijk voor hem of haar verantwoordelijk is, en die niet daadwerkelijk onder de hoede van een dergelijke persoon wordt genomen. Deze definitie omvat ook kinderen die niet-begeleid worden nadat zij het grondgebied van een lidstaat zijn binnengekomen.¹

Hoewel in de EU-wetgeving de term "niet-begeleide minderjarige" wordt gebruikt, wordt in dit verslag de term "niet-begeleid kind" gebruikt om te benadrukken dat het in de eerste plaats om kinderen gaat.

Het verslag maakt verder een onderscheid tussen:

- *Niet-begeleide kinderen in het asielsysteem* – dit zijn kinderen die asiel hebben aangevraagd in een lidstaat en momenteel onder de hoede staan van de betrokken lidstaat.
- *Niet-begeleide kinderen in transit* – dit zijn kinderen die mogelijk in het asielsysteem van een lidstaat hebben gezeten, maar naar een andere lidstaat zijn vertrokken en momenteel zonder papieren leven. Soms worden zij ook als vermist beschouwd.

¹ Article 2(5) Directive (EU) 2024/1346 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 laying down standards for the reception of applicants for international protection

2. EU-rechtskaders en beleidskaders die gelijke rechten voor niet-begeleide kinderen waarborgen

Niet-begeleide kinderen vallen onder verschillende EU-rechtskaders en -beleidskaders. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste beginselen uiteengezet die voortvloeien uit de EU- en internationale rechtsinstrumenten en beleidskaders (zie bijlage 1 voor een gedetailleerd overzicht).

2.1 Kinderen eerst: het primaat van de rechten van het kind

Als kinderen hebben niet-begeleide kinderen in de context van migratie in de eerste plaats recht op de volledige bescherming van de rechten van het kind. Dit is duidelijk vastgelegd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (Handvest).² Als primair recht van de EU heeft het Handvest voorrang op secundaire EU-wetgeving, met inbegrip van migratie- en asielinstrumenten. Migratie- en asielregels moeten daarom zodanig worden geïnterpreteerd en toegepast dat de rechten van kinderen volledig worden geëerbiedigd.

De verplichtingen in het Handvest worden versterkt door bindende internationale instrumenten, met name het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind (UN CRC), dat door alle lidstaten is geratificeerd en dat gelijk van toepassing is op alle kinderen die onder de jurisdictie van een staat vallen, met inbegrip van niet-begeleide kinderen in migratiesituaties.³

Tabel 1. Belangrijkste bepalingen uit het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Artikel 21 – Non-discriminatie

1. Iedere discriminatie, met name op grond van geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid, is verboden.
2. Binnen de werkingssfeer van de Verdragen en onverminderd de bijzondere bepalingen ervan, is iedere discriminatie op grond van nationaliteit verboden.

Artikel 24 – De rechten van het kind

1. Kinderen hebben recht op de bescherming en de zorg die nodig zijn voor hun welzijn. Zij mogen vrijelijk hun mening uiten. Aan hun mening in hen betreffende aangelegenheden wordt in overeenstemming met hun leeftijd en rijpheid passend belang gehecht.
2. Bij alle handelingen in verband met kinderen, ongeacht of deze worden verricht door overheidsinstanties of particuliere instellingen, vormen de belangen van het kind een essentiële overweging.
3. Ieder kind heeft het recht, regelmatig persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse contacten met zijn beide ouders te onderhouden, tenzij dit tegen zijn belangen indruist.

² Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (2012/C 326/02)

³ Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind, aangenomen op 20 november 1989 bij resolutie 44/25 van de Algemene Vergadering

Kinderen moeten zonder discriminatie worden behandeld, ongeacht hun migratieachtergrond, ras of etnische afkomst, handicap, geslacht of verblijfsstatus. Dit wordt ook versterkt door specifieke wetgeving, onder meer het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (geratificeerd door de EU en alle EU-lidstaten), het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie en secundaire wetgeving zoals de richtlijn inzake rassengelijkheid.⁴

Deze wettelijke verplichtingen worden aangevuld met beleidskaders, met name de EU-strategie voor de rechten van het kind⁵, die tot doel heeft de rechten van alle kinderen te beschermen en kwetsbare kinderen toegang te garanderen tot basisvoorzieningen. Een belangrijk initiatief van de strategie is de Europese kindergarantie⁶: een EU-breed initiatief dat tot doel heeft kinderarmoede of sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden door kinderen in nood in de EU effectieve toegang te garanderen tot een reeks essentiële diensten (bijvoorbeeld onderwijs en zorg gericht op jonge kinderen, inclusief onderwijs en schoolactiviteiten, gezondheidszorg, huisvesting), waarbij kinderen met een migratieachtergrond worden genoemd als onderdeel van de doelgroepen.⁷

2.2 Migratie- en asielstatus als secundaire overweging

Tegen deze juridische achtergrond voorziet de EU-wetgeving inzake migratie en asiel in sectorspecifieke regels voor de opvang, zorg en procedurele behandeling van niet-begeleide kinderen.

Tot december 2025 werd het toepasselijke rechtskader gevormd door het *gemeenschappelijk Europees asielstelsel (CEAS)*, een reeks wetten die tot doel hadden de gemeenschappelijke minimumnormen voor asiel in de hele EU te harmoniseren. Het Pact inzake Migratie en asiel – een reeks nieuwe regels voor het beheer van migratie en totstandbrenging van een gemeenschappelijk asielstelsel – is in januari 2026 in werking getreden (hoewel de uitvoeringsprocedure pas in juni 2026 van start gaat.⁸ Deze wetsteksten hebben onder meer betrekking op asielprocedures en opvangvoorzieningen.⁹

Ondanks aanbevelingen en waarschuwingen van maatschappelijke organisaties over de schadelijke gevolgen van de hervormingen voor de grondrechten, normaliseert de definitieve tekst van het pact het willekeurige gebruik van immigratiedetentie, ook voor kinderen en gezinnen, versterkt het raciale profilering, maakt het gebruik van "crisisprocedures" mogelijk om terugsturen te vergemakkelijken en worden personen teruggestuurd naar zogenaamde "veilige derde landen" waar zij het risico lopen op geweld,

⁴ Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming

⁵ Mededeling van de Commissie, EU-strategie voor de rechten van het kind, COM/2021/142 definitief

⁶ Aanbeveling (EU) 2021/1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot vaststelling van een Europese kindergarantie, L 223/14

⁷ Uit een analyse van het tweejaarlijkse verslag over de uitvoering van de Europese kindergarantie blijkt dat sommige lidstaten gerichte diensten voor niet-begeleide minderjarigen opzetten, waaronder Cyprus, Griekenland en Slovenië. Voor meer informatie, zie: Eurochild, 2025, Veelbelovende praktijken uit de Europese kindergarantie

⁸ Europese Commissie, 29 mei 2024, Inzicht in het EU-pact inzake migratie en asiel

⁹ Richtlijn (EU) 2024/1346 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van personen die om internationale bescherming verzoeken (herschikking); Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 inzake asiel- en migratiebeheer, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/1147 en (EU) 2021/1060 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 604/201

foltering en willekeurige gevangenneming.¹⁰ Bovendien lopen niet-begeleide kinderen het risico te worden onderworpen aan de "asielgrensprocedure", een soort versnelde asielprocedure.¹¹

Voor niet-begeleide kinderen die buiten het asielsysteem vallen, is het bovendien belangrijk om rekening te houden met wetgeving die gericht is op grenscontrole (zoals de Schengengrenscode¹² en de handhaving van uitzetting (zoals de terugkeerrichtlijn¹³ die momenteel wordt herzien¹⁴).

Hoewel deze instrumenten specifieke waarborgen voor kinderen bevatten, mogen zij de toepassing van de rechten van het kind niet vervangen of beperken. Zij moeten veeleer worden toegepast op een wijze die volledig in overeenstemming is met de rechten van het kind en met de verplichting om bij alle beslissingen en procedures die niet-begeleide kinderen betreffen, het belang van het kind voorop te stellen.

In de praktijk heeft de verblijfsstatus van een kind echter voorrang op de status als kind, wat een impact heeft op de gelijke behandeling van dat kind.

¹⁰ Voor een gedetailleerde analyse, zie de gezamenlijke verklaring ondertekend door meer dan 30 organisaties, 2024, Bescherming van de rechten van niet-begeleide kinderen aan de EU-grenzen in het kader van het EU-pact inzake migratie en asiel Gezamenlijke analyse en aanbevelingen van ngo's; PICUM, 2024, Kinderrechten in het migratie- en asiel pact van 2024: analyse van de screeningverordening, de asielproceduresverordening, de verordening inzake terugkeerprocedures aan de grens en Eurodac

¹¹ Internationale Commissie van Juristen, Save the Children en Kids in Need of Defense (KIND) Juridische overwegingen rond de toepassing van de asielgrensprocedure op niet-begeleide kinderen Interpretatie van artikel 53, lid 1, van de asielprocedureregeling

¹² Verordening (EU) 2016/399 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende een Uniecode inzake de regels die van toepassing zijn op het personenverkeer over de grenzen (Schengengrenscode) (codificatie)

¹³ Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen

¹⁴ In maart 2025 heeft de Europese Commissie een voorstel voor een terugkeerregeling ingediend. Dit voorstel is zwaar bekritiseerd door maatschappelijke organisaties, onder meer vanwege de gevolgen die het zou hebben voor de rechten van kinderen. Meer dan 250 organisaties hebben opgeroepen tot verwerping van het voorstel.

3. Literatuuronderzoek over niet-begeleide kinderen in de EU

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen uit de bestaande literatuur over de situatie van niet-begeleide kinderen in de EU samengevat. Het geeft een overzicht van de belangrijkste cijfers en trends, schetst de belangrijkste uitdagingen waarmee niet-begeleide kinderen in verschillende situaties worden geconfronteerd, en benadrukt de rol van lokale autoriteiten en kinderparticipatie bij het waarborgen van toegang tot bescherming en diensten.

3.1 Belangrijkste cijfers en trends

In het afgelopen decennium hebben niet-begeleide kinderen consequent een aanzienlijk deel uitgemaakt van de kinderen die asiel aanvragen in de EU, gemiddeld ongeveer 15 % van de kinderen die voor het eerst asiel aanvragen.¹⁵ In 2024 hebben ongeveer 34 000 niet-begeleide kinderen internationale bescherming aangevraagd in EU-landen.¹⁶ Hoewel dit een daling was ten opzichte van de piek in 2023, bleven de aantallen ruim boven het niveau van vóór de COVID-19-pandemie.¹⁷ Hoewel de meeste aanvragers jongens waren, is het aandeel meisjes geleidelijk toegenomen.

In 2024 werden ongeveer 6 100 asielaanvragen van niet-begeleide kinderen ingetrokken, waarvan het overgrote deel betrekking had op jongens van 14 tot 17 jaar.¹⁸ Intrekkingen wijzen erop dat sommige niet-begeleide kinderen zich uit het systeem terugtrekken en besluiten de opvang te verlaten. Anderen worden mogelijk gedwongen om de opvang te verlaten door mensen die willen profiteren van hun kwetsbaarheid. Volgens het journalistencollectief Lost in Europe zijn tussen 2021 en 2023 minstens 51 433 niet-begeleide minderjarigen verdwenen uit asielcentra in Europa.¹⁹

3.2 Uitdagingen voor alleenstaande kinderen

De toegang van niet-begeleide kinderen tot bescherming en diensten wordt beïnvloed door hun verblijfsstatus, bijvoorbeeld of ze asiel hebben aangevraagd, in transit zijn of zonder papieren verblijven. Tegelijkertijd is de situatie van kinderen niet statisch: velen verhuizen tussen landen of veranderen van verblijfsstatus om redenen zoals gezinshereniging, ontoereikende opvangvoorzieningen of langdurige administratieve procedures. De bestaande literatuur wijst daarom op een reeks overlappende uitdagingen waarmee niet-begeleide kinderen in verschillende contexten worden geconfronteerd. De belangrijkste uitdagingen die in de literatuur worden genoemd, zijn onder meer:

- *Gebrek aan erkenning als kinderen*, met name door discriminatie of leeftijdsbeoordelingsprocedures die niet voldoen aan de toepasselijke wettelijke normen, wat leidt tot een gebrek aan respectering van hun rechten.²⁰

¹⁵ Eurostat, kinderen in migratie – asielzoekers, gegevens verzameld op 10 april 2025

¹⁶ Europees Agentschap voor asiel, gegevensanalyse van niet-begeleide minderjarigen in 2024, factsheet, EUAA/2025/36 augustus 2025

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Lost in Europe, 30 april 2024, Meer dan 50 000 niet-begeleide kinderen verdwenen in Europa

²⁰ Europese Raad voor Vluchtelingen en Ballingen (ECRE), december 2022, Leeftijdsbepaling in Europa; Quan, G. M., & Skelton, A., 2025, Leeftijdsbepaling van niet-begeleide migrantenkinderen: een beoordeling van de

- *Segregatie van de reguliere kinderschermingsystemen*, waarbij niet-begeleide kinderen vaak in parallelle, migratie-specifieke opvang- en zorgregelingen worden geplaatst, in plaats van te worden geïntegreerd in de reguliere kinderschermingsdiensten.²¹ Dit omvat een voortdurende afhankelijkheid van institutionele zorg voor niet-begeleide kinderen, ondanks de noodzaak om voorrang te geven aan alternatieven op basis van familie en gemeenschap.²²
- *Beperkte toegang tot informatie*, waarbij kinderen vaak geen duidelijke, toegankelijke en kindvriendelijke informatie hebben over hun rechten, procedures en beschikbare ondersteuning, wat hun vermogen om weloverwogen beslissingen te nemen en toegang te krijgen tot diensten ondermijnt.²³
- *Belemmeringen bij de toegang tot asiel*, waaronder trage en complexe procedures die slecht zijn afgestemd op de behoeften van kinderen,²⁴ , alsook ongelijke beschermingskaders binnen de EU die kunnen leiden tot een gedifferentieerde behandeling van niet-begeleide kinderen op basis van nationaliteit of land van herkomst.²⁵
- *Beperkte toegang tot onderwijs en inschrijving in gesegregeerd onderwijs*.²⁶
- *Onvoldoende voogdij en juridische ondersteuning*, waaronder vertraagde benoemingen van voogden, hoge werkdruk en beperkt contact met voogden of wettelijke vertegenwoordigers, wat van invloed is op de bescherming van kinderen en hun inspraak in beslissingen.²⁷
- *Onzekere huisvesting*, waaronder herhaaldelijke verhuizingen tussen noodopvangcentra, opvangcentra of andere accommodaties, ongepaste of onstabiele huisvestingsomstandigheden en, in sommige gevallen, dakloosheid, met name voor kinderen in transit of na hun 18e verjaardag.²⁸

jurisprudentie van het Comité voor de Rechten van het Kind. Nordic Journal of Human Rights, 43(1), 59–81. Griekse Raad voor Vluchtelingen en Save the Children, 2023, "Zonder papieren is er geen leven" Juridische belemmeringen voor toegang tot bescherming voor alleenstaande kinderen in Griekenland; Comité voor de Rechten van het Kind Verslag over het onderzoek betreffende Frankrijk, uitgevoerd op grond van artikel 13 van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind betreffende een communicatieprocedure*, CRC/C/FRA/IR/1

²¹ Derluyn, Ilse, 2018, Een kritische analyse van de oprichting van aparte zorgstructuren voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen Children and youth services review, vol. 92, pp. 22–29; UNICEF, 2024, Opname van kinderen in de context van migratie in nationale kinderschermingsystemen ; Bureau voor de grondrechten, 2024, In kaart brengen van kinderschermingsystemen in de EU

²² Lumos, 2020, Rethinking Care: Improving support for unaccompanied migrant, asylum-seeking and refugee children in the European Union

²³ Europees Agentschap voor Asiel, Asielverslag 2023; Caritas International België, 2023, Niet-begeleide minderjarigen 'in transit' in België: pleidooi voor pre-opvang en specifieke ondersteuning

²⁴ Europees Agentschap voor Asiel, Asielverslag 2024

²⁵ Zo hebben de Griekse Raad voor Vluchtelingen, Oxfam en Save the Children een "tweeledige reactie op vluchtelingen" in Griekenland gedocumenteerd, waarbij verschillende beschermingsnormen worden toegepast op ontheemden uit Oekraïne in vergelijking met andere vluchtelingen, waaronder niet-begeleide kinderen.

²⁶ Uit bevindingen van de OESO over inclusief onderwijs, die worden bevestigd door ander onderzoek (bijvoorbeeld de bevindingen van het SIRIUS-netwerk), blijkt dat een snelle plaatsing in het reguliere onderwijs in combinatie met voortdurende taalondersteuning effectiever is dan langdurig opvangonderwijs. Uit onderzoek uit Griekenland (zie Stergiou, L. en Simopoulos, G., 2024; Stathopoulou, T. et al., 2025) en België (zie Kemper, R. et al., 2022; Seynhaeve, S. et al., 2024) toont echter aan dat niet-begeleide kinderen vaak in aparte opvangklassen/programma's worden geplaatst, waardoor de segregatie van het reguliere onderwijs wordt versterkt en de onderwijsresultaten verslechteren.

²⁷ Bureau voor de grondrechten, 2022, Voogdijsystemen voor niet-begeleide kinderen in de Europese Unie: ontwikkelingen sinds 2014; Missing Children Europe, 2021, Belangrijkste uitdagingen voor kinderen in migratie: resultaten van de Lost in Migration Conference Local Hubs; Euro-Med Human Rights Monitor, 2023, "Geluk, liefde en begrip" De bescherming van niet-begeleide minderjarigen in de 27 EU-lidstaten; Caritas International België, 2023, Niet-begeleide minderjarigen "in transit" in België: pleidooi voor pre-opvang en specifieke ondersteuning

²⁸ Human Rights Watch, 2024, Frankrijk: migrantenkinderen slapen op straat in Marseille; Comité voor de Rechten van het Kind, Verslag over het onderzoek naar Frankrijk uitgevoerd op grond van artikel 13 van het

- *Beperkte toegang tot gezondheidszorg*, waaronder belemmeringen voor eerstelijnszorg en gespecialiseerde diensten, evenals onvoldoende toegang tot geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning, ondanks de grote medische behoeften.²⁹
- *Gebrek aan ondersteuning bij de overgang naar volwassenheid* als gevolg van veranderingen in de verblijfsstatus.³⁰
- *Blootstelling aan geweld, uitbuiting en misbruik*, waaronder risico's in verband met mensenhandel, criminele netwerken en afhankelijkheid van informele of onveilige ondersteuningsnetwerken, met name voor kinderen in transit of die in preciaire situaties leven. Dit kan er ook toe leiden dat kinderen vermist raken.³¹
- *Het voortdurende gebruik van immigratiedetentie*, ondanks uitgebreid bewijs van de inherent schadelijke gevolgen ervan en de ernstige korte- en langetermijengevolgen voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid en ontwikkeling van kinderen, en de onverenigbaarheid ervan met de normen inzake de rechten van het kind.³²

3.3 Rol van lokale autoriteiten bij het eerbiedigen van rechten en het verlenen van diensten

Het waarborgen van de rechten van niet-begeleide kinderen en hun toegang tot diensten is een gedeelde verantwoordelijkheid van nationale, regionale en lokale autoriteiten, die voortvloeit uit internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. In de meeste EU-lidstaten zijn de kindbeschermingssystemen ten minste gedeeltelijk gedecentraliseerd, waarbij lokale autoriteiten een centrale rol spelen bij de uitvoering van beschermingsmaatregelen en het leveren of controleren van diensten.³³ Bovendien worden migratie- en sociaal beleid doorgaans op nationaal niveau ontwikkeld, maar lokaal uitgevoerd.³⁴

Ondanks deze centrale rol blijven de bestaande beleidsmaatregelen ontoereikend om tegemoet te komen aan de behoeften van niet-begeleide kinderen. Versnipperde

Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind betreffende een communicatieprocedure*, CRC/C/FRA/IR/1; Caritas International België, 2023, Niet-begeleide minderjarigen 'in transit' in België: pleidooi voor pre-opvang en specifieke ondersteuning

²⁹ Caritas International België, 2023, Niet-begeleide minderjarigen 'in transit' in België: pleidooi voor pre-opvang en specifieke ondersteuning; Pfeiffer, E., Behrendt, M., Adeyinka, S. et al. 2022. Traumatische gebeurtenissen, dagelijkse stressfactoren en posttraumatische stress bij niet-begeleide jonge vluchtelingen tijdens hun vlucht: een longitudinaal onderzoek in verschillende landen. Child Adolesc Psychiatry Ment Health 16, 26; Stevens A. J. et al., 2024, Discriminatoire, racistische en xenofobe beleidsmaatregelen en praktijken tegen kindvluchtelingen, asielzoekers en migranten zonder papieren in Europese gezondheidszorgstelsels, The Lancet Regional Health, 41.

³⁰ Platform voor internationale samenwerking inzake migranten zonder papieren, 2022, 18 worden en zonder papieren: zorgen voor een veilige overgang naar volwassenheid; Europees migratienetwerk, 2022, Overgang van niet-begeleide minderjarigen naar volwassenheid

³¹ Europees Migratienetwerk, 2020 Hoe gaan EU-lidstaten om met gevallen van vermiste niet-begeleide minderjarigen? ENM Flash #10

³² Euro-Med Human Rights Monitor, 2023, "Happiness, Love and Understanding" De bescherming van niet-begeleide minderjarigen in de 27 EU-lidstaten; Comité voor de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en hun gezinsleden & Comité voor de rechten van het kind, 16 november 2017, Gezamenlijke algemene opmerking - nr. 4 van het CMW en nr. 23 van het CRC (2017) - over de verplichtingen van staten met betrekking tot de mensenrechten van kinderen in de context van internationale migratie in landen van herkomst, doorreis, bestemming en terugkeer, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, par. 5-12; Taskforce van de Verenigde Naties voor kinderen die van hun vrijheid zijn beroofd, 2024, Beëindig immigratiedetentie van kinderen

³³ Bureau voor de grondrechten, 2024, In kaart brengen van kindbeschermingssystemen in de EU

³⁴ OESO, 2018, Samenwerken voor lokale integratie van migranten en vluchtelingen

verantwoordelijkheden en slechte coördinatie tussen bestuursniveaus vormen een grote uitdaging voor de toegang tot lokale openbare diensten.³⁵ Deze tekortkomingen stellen alleenstaande kinderen bloot aan een verhoogd risico op geweld, misbruik, uitbuiting en verdwijning, die maar al te vaak worden afgedaan als vrijwillige handelingen zonder dat er voldoende aandacht wordt besteed aan onderliggende factoren zoals ontoereikende opvangvoorzieningen, trage en complexe procedures, angst om terug te keren, beperkte informatie over rechten en diensten, negatieve ervaringen met autoriteiten en rekrutering door criminele netwerken en mensenhandelaars.³⁶

3.4 Beperkte mogelijkheden voor niet-begeleide kinderen om hun stem te laten horen

Op EU- en nationaal niveau zijn er steeds meer initiatieven om de participatie van kinderen in de beleidsvorming te bevorderen, ook in de context van migratie. Jongeren met migratie-ervaring melden echter consequent dat zij beperkte mogelijkheden hebben om hun mening te uiten en op zinvolle wijze betrokken te worden bij beslissingen die hun leven beïnvloeden.³⁷ Bestaande participatiemechanismen bereiken zelden niet-begeleide kinderen, en al zeker niet kinderen in transit of die in precare situaties leven, waardoor zij nog steeds worden uitgesloten van besluitvormingsprocessen.³⁸

³⁵ Ibid.

³⁶ Missing Children Europe, 2021, Belangrijkste uitdagingen voor kinderen in migratie: resultaten van de Lost in Migration-conferentie Lokale hubs

³⁷ Ibid.

³⁸ Europese Commissie, 2021, Verslag over de participatie van kinderen in het politieke en democratische leven van de EU

4. Methodologie

Het syntheserapport is gebaseerd op de informatie uit de lokale onderzoeksrapporten en de bevindingen van het literatuuronderzoek en volgt de doelstellingen en onderwerpen van de lokale rapporten. Het primaire doel van het syntheserapport is het bieden van een empirisch onderbouwde, gedetailleerde maar gerichte en bewuste samenvatting van de behoeften van NBMV's en de mogelijke valkuilen van sociale ondersteuning en dienstverlening op lokaal niveau. De methodologie omvat een uitgebreid deskresearch, interviews met NBMV's en lokale stakeholders die verantwoordelijk zijn voor dienstverlening, beleidsvorming, enz. Er werd een gemengde (kwantitatieve en kwalitatieve) onderzoeksmethodologie toegepast. Het rapport bevat ook een beschrijving van de vastgestelde lacunes en sluit af met beleidsaanbevelingen waarin wordt gevraagd om aanpassing van het huidige beleid.

Alle fasen van het onderzoek brachten zowel voorziene als onverwachte uitdagingen met zich mee voor de onderzoeksteams. De belangrijkste methodologische componenten en veelvoorkomende uitdagingen worden hieronder samengevat.

4.1 Deskresearch en literatuuronderzoek

Taak: Het deskresearch omvatte een literatuuronderzoek, het verzamelen en analyseren van beschikbare gegevens, met een sterke nadruk op lokale informatie over NBMV's en de sociale diensten die zij al dan niet op lokaal niveau ontvangen. Deze taak omvatte het onderzoeken van officiële statistische gegevens (d.w.z. Statbel, Belgische Immigratiedienst, Fedasil, Grieks Ministerie van Migratie en Asiel, OESO, enz.), institutionele rapporten (zoals de *'Asylum Information Database from the European Council for Refugees and Exiles'*, of rapporten van het *'European Migration Network'*), academische literatuur, beleidsdocumenten en juridische documenten, evenals interviews met relevante instellingen en stakeholders om een beter inzicht te krijgen in de dienstverlening, lacunes en uitdagingen op lokaal niveau.

Uitdagingen: De gegevens over NBMV's op lokaal niveau waren vaak beperkt, aangezien de meeste statistieken alleen op nationaal niveau beschikbaar in de verschillende onderzochte steden.

4.2 Kwantitatieve en kwalitatieve interviews met NBMV's

Taak: Er werden persoonlijke, kindvriendelijke interviews afgenomen om de kwantitatieve gegevensverzameling aan te vullen, en waar nodig werd er bij deze kwalitatieve interviews gebruik gemaakt van tolken. Toestemming was een strikte vereiste, meestal gefaciliteerd door wettelijke voogden. Een "no harm policy", het voorkomen van hertraumatisering, anonimiteit en vertrouwelijkheid waren de belangrijkste ethische drijfveren tijdens deze fasen.

Uitdagingen: Veelvoorkomende uitdagingen hadden te maken met logistieke problemen bij de werving en het feit dat sommige respondenten liever niethun stem lieten opnemen voor een betere documentatie, ondanks dat alle geïnterviewden vooraf zowel mondeling als schriftelijk waren geïnformeerd over de waarborgen voor anonimiteit en vertrouwelijkheid. Andere uitdagingen deden zich voor op enkele locaties, zoals gevoeligheid of terughoudendheid om abstracte vragen te beantwoorden (Gent, Luik), moeilijkheden bij het werven van NBMV's voor interviews in steden waar de partners

minder directe contacten hadden (bijv. Gent) of de hoge mobiliteit van NBMV's en hun intentie om onzichtbaar te blijven (Calais).

4.3 Kwantitatieve en kwalitatieve interviews met stakeholders

Taak: Er werden interviews gehouden met stakeholders, waaronder vertegenwoordigers van opvangcentra, pleegzorg, ngo's, integratiediensten, wettelijke voogden en overheidsfunctionarissen. De meeste partners maakten gebruik van hun eigen netwerken en doorverwijzingen van stakeholders, die konden worden aangevuld met een sneeuwbalselectie om de steekproef te vergroten en heterogener te maken. Sommige stakeholders in Athene en Piraeus gaven vanwege tijdgebrek de voorkeur aan schriftelijke, analytische interviews, terwijl anderen gebruik maakten van face-to-face of online interviews.

Uitdagingen: De gegevensverzameling voor het onderzoek vond voornamelijk plaats tijdens de zomer, maar het was moeilijk om stakeholders te bereiken tijdens de zomervakantie vanwege hun vakantie, terwijl ze aan het einde van de zomer/begin van de herfst meestal druk waren met de start van het nieuwe academische jaar.

Aantal interviews per stad

Stad	NBMV's	Stakeholders	Totaal
Calais	7	9	16
Athene	10	11	21
Piraeus	10	9	19
Gent	6	11	17
Luik	10	10	20
Brussel	11	14	25
TOTAAL	54	64	118

4.4 Lokale implementatie van een gemeenschappelijke onderzoeksmethodologie

De reikwijdte van het onderzoek en het methodologische kader waren consistent in alle zes lokale rapporten. Niettemin hadden stadsspecifieke contextuele factoren en variaties in de beschikbaarheid van gegevens een lichte invloed op de accenten en de resultaten van het ieder onderzoek. In elke stad concentreerde het onderzoek zich op het in kaart brengen van instellingen en diensten en werd een uitgebreid en systematisch overzicht gegeven van bestaande diensten met een sterke lokale focus, waarbij bijzondere aandacht werd besteed aan het identificeren van structurele lacunes in de implementatie van de rechten van niet-begeleide minderjarigen (NBMV's) op lokaal niveau vanuit het perspectief van de rechten van het kind. Deze aanpak werd ondersteund door de beschikbaarheid van lokale, regionale en nationale datasets, die een solide empirische basis voor de analyse vormden. In Griekenland en België worden veel diensten die van vitaal belang zijn voor de voorzieningen en integratie van NBMV's op nationaal niveau georganiseerd en beheerd, waardoor de toepassing op lokaal niveau (Athene en Piraeus in Griekenland en Brussel, Gent en Luik in België) vanuit een sterker nationaal (of regionaal) perspectief kon worden beoordeeld.

In alle landen werd de reikwijdte van de analyse bepaald door beperkingen in de beschikbaarheid van gegevens op lokaal niveau, waardoor er meer gebruik moest worden gemaakt van officiële nationale gegevensbronnen, voornamelijk met betrekking tot de gegevens en de context van NBMV's. De Franse casestudy in Calais had daarentegen een aanzienlijk beperktere en meer contextspecifieke focus, vanwege het specifieke geval van NBMV's "in transit". Het onderzoek richtte zich op de zeer mobiele minderjarige migrantenpopulatie van Calais, die zeer gevaarlijke risico's neemt om het Verenigd Koninkrijk te bereiken, waarbij de nadruk lag op de uitdagingen waarmee deze "onzichtbare" groep, die zich actief onttrekt aan formele registratie, wordt geconfronteerd. Bijgevolg bleek het verzamelen van gegevens bijzonder moeilijk, aangezien deze populatie grotendeels afwezig is in de officiële statistieken, waardoor de beschikbaarheid van betrouwbare kwantitatieve gegevens aanzienlijk wordt beperkt.

Over het geheel genomen illustreren deze verschillen hoe lokale contexten, beleidsomgevingen en de toegankelijkheid van gegevens van invloed waren op de operationalisering van een gemeenschappelijk methodologisch kader. Dit resulteerde in verschillende analytische accenten in de casestudy's.

5. Deskresearch naar de dienstverlening in de geselecteerde steden

Het deskonderzoek biedt een vergelijkende analyse van de situatie van niet-begeleide kinderen in de zes steden, waarbij een fundamenteel onderscheid wordt gemaakt tussen steden die als transit-/toegangspunt fungeren (Athene, Piraeus en Calais) en steden die meer als vestigings-/eindbestemming fungeren (België). In alle plaatsen worden de meeste diensten voor NBMV's op nationaal niveau georganiseerd en is er voor lokale gemeenten weinig ruimte om de toegang van NBMV's tot openbare diensten te wijzigen. Er zijn nogal verschillende beleidsrichtingen die bepalen hoe elke stad handelt en aanvullende mogelijkheden biedt – naast de nationale – voor NBMV's.

5.1 Athene en Piraeus (Griekenland)

De situatie in de regio Athene/Attica, met inbegrip van Piraeus, wordt gekenmerkt door een nationaal systeem dat vaak overbelast is en gekenmerkt wordt door systeemstoringen.

Wat algemene verantwoordelijkheden en huisvesting betreft, is het Algemeen Secretariaat voor Kwetsbare Personen en Institutionele Bescherming (GSVP) onder de viceminister van Migratie en Asiel de bevoegde autoriteit voor NBMV's in Griekenland. Het heeft tot taak NBMV's te ondersteunen bij huisvesting en integratie en bij procedures voor gezinshereniging. Het Nationaal Noodresponsmechanisme (NERM), dat wordt beheerd door de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), biedt dringende noodhuisvesting, waarbij drie van de vier faciliteiten zich in de bredere regio Attica bevinden (één in Piraeus). Naast de noodopvangcentra zijn er langdurige huisvestingsdiensten die voornamelijk worden beheerd door ngo's en regelingen voor "ondersteund zelfstandig wonen" voor NBMV's.³⁹ Ondanks het relatief brede aanbod aan huisvestingsmogelijkheden voor NBMV's was er in januari 2025 een tekort van 478 geschikte huisvestingsplaatsen voor niet-begeleide kinderen op nationaal niveau.

Een aanzienlijk aantal NBMV's meldde traumatische ervaringen en ontoereikende leefomstandigheden in de eerste opvangcentra of "veilige zones". Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft Griekenland herhaaldelijk veroordeeld voor schendingen, waaronder onwettige vrijheidsberoving onder "beschermende hechtenis" en onmenselijke en vernederende behandeling (schending van artikel 3 ECHR) als gevolg van ontoereikende leefomstandigheden in detentie- en opvangcentra.

De lokale autoriteiten, het Centrum voor Integratie van Immigranten van de gemeente Athene en het Centrum voor Integratie van Immigranten van de gemeente Piraeus, hebben beide een beperkte rol, die voornamelijk bestaat uit het faciliteren van doorverwijzingen en het verlenen van toegang tot gemeentelijke ruimtes, een beleidskeuze die actieve integratie kan beperken. In vergelijking met nationale actoren

³⁹ "Ondersteund zelfstandig wonen" is een alternatieve huisvestingsregeling voor niet-begeleide kinderen van 16 tot 18 jaar, die toegang biedt tot huisvesting en een reeks diensten (bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg). Het doel is om de overgang naar volwassenheid en integratie in de Griekse samenleving te vergemakkelijken. Deze regeling wordt door het maatschappelijk middenveld erkend als een goede praktijk.

hebben gemeenten hun rol met betrekking tot de bescherming en integratiediensten voor NBMV's verminderd.

Leeftijdsbepaling is een cruciale procedurele kwestie die onlangs is hervormd door een besluit van het Griekse ministerie van Migratie en het ministerie van Volksgezondheid. Volgens dit besluit moet op dezelfde dag een driestappenonderzoek worden uitgevoerd bij de NBMV: een medisch onderzoek van de lichamelijke ontwikkeling, een psychosociale beoordeling door een gekwalificeerde specialist en een röntgenfoto van de pols/hand voor het schatten van de botleeftijd. Dit nieuwe besluit werd sterk bekritiseerd door organisaties, die ethische, kinderrechtelijke en logistieke bezwaren naar voren brachten.

Het onderwijs aan NBMV's is ook een fundamenteel onderdeel van integratie, waarop het huidige beleid tekortschiet. Volgens de Griekse wetgeving moeten niet-begeleide kinderen worden ingeschreven in het onderwijs. Hoewel er "ontvangstklassen" moeten worden aangeboden om de integratiekansen van deze kinderen te vergroten, ontbreekt het veel scholen vaak aan passende, goed functionerende organisatorische structuren, waardoor NBMV's geen passende integratiemaatregelen in het schoolsysteem krijgen. Bovendien worden er geen flexibele maatregelen genomen voor de onderwijsbehoeften van NBMV's, zoals beroepsopleidingen of avondlessen.

5.2 Calais (Frankrijk)

Calais is een extreem voorbeeld van een transitgebied waar kinderen zich in de marge van het officiële Franse kinderschermingssysteem bevinden en in een preciaire en onstabiele omgeving leven. Het aantal NBMV's in Calais komt niet voor in officiële statistische gegevens; alleen ngo's hebben een schatting, die is gebaseerd op het aantal NBMV's dat zij tijdens hun veldwerk ontmoeten.

France Terre d'Asile (FTDA) is de officieel aangewezen organisatie in de regio Pas-de-Calais, verantwoordelijk voor noodopvang en leeftijdsbeoordelingsprocedures. De organisatie beheert twee opvangcentra in de buurt van Calais en haar outreachteam werkt dagelijks aan het identificeren van NBMV's in Calais. Naast FTDA spelen twee ngo's een cruciale rol bij de ondersteuning en hulpverlening aan NBMV's in Calais: Médecins Sans Frontières (MSF) en ECPAT France.

NBMV's in Calais kampen met een ernstig tekort aan basisvoorzieningen, zoals onderdak, voedsel, water, medische zorg en onderwijs. Het falen van Frankrijk om de kinderen in deze kampen te beschermen is aan de kaak gesteld door het VN-Comité voor de Rechten van het Kind.

De preciaire situatie van NBMV's in Calais houdt nauw verband met het feit dat zij op doorreis zijn naar het Verenigd Koninkrijk en vanwege hun mobiliteit moeilijk te bereiken en te tellen zijn. Zij leven in onveilige, geïmproviseerde kampen (sloppenwijken/kraakpanden) en krijgen weinig specifieke steun van overheidsinstanties. Bij gebrek aan legale routes naar het Verenigd Koninkrijk kiezen zij meestal voor zeer gevaarlijke overtochten, zoals het zich verstoppen in vrachtwagens of het aan boord gaan van overvolle rubberboten. Hoewel er in Calais (in tegenstelling tot andere plaatsen aan de grens) enkele specifieke maatregelen voor kinderscherming worden genomen, blijft het gebrek aan voldoende aanpassing aan de specifieke behoeften van NBMV's in transit een cruciaal probleem. Dit leidt immers tot ernstig onvervulde behoeften. Bovendien worden NBMV's in Calais blootgesteld aan geweld, uitbuiting door smokkelaars, seksuele uitbuiting

en een consistent "zero point of settlement"-beleid dat door de politie wordt gehandhaafd door middel van uitzettingen.⁴⁰

5.3 Brussel, Gent en Luik (België)

België wordt vooral gezien als een land van bestemming waar de focus ligt op integratie, maar het systeem is complex en versnipperd over verschillende bestuursniveaus. Opvangcentra, voogdij en leeftijdsbeoordelingsprocedures worden gecoördineerd op federaal niveau. Het regionale of gemeentelijke niveau speelt vooral een rol op het gebied van onderwijs, en ook zodra de NBMV een verblijfsvergunning krijgt en toegang heeft tot sociale voorzieningen en huisvesting.

Fedasil (het federaal opvangagentschap), de Voogdijdienst en de Dienst Vreemdelingenzaken zijn de belangrijkste actoren op federaal niveau in België. Alle niet-begeleide minderjarigen krijgen bij aankomst een voogd toegewezen, die verantwoordelijk is voor het helpen van de NBMV bij het verkrijgen van alle soorten sociale ondersteuning waarop die recht heeft. Zodra zij als vluchteling worden erkend, hebben zij recht op sociale bijstand. In België is een opvangsysteem met drie niveaus opgezet voor NBMV's: 1) *De eerste fase, 'oriëntatie- en observatiecentra'*, is bedoeld om de individuele behoeften van NBMV's vast te stellen als eerste stap om deze kinderen te oriënteren naar een geschikte plaats in de tweede fase van de opvang. 2) *De opvangcentra van de tweede fase* vangen NBMV's op totdat zij een beslissing krijgen over hun verblijfsstatus. 3) *De derde fase, 'individuele huisvesting'*, is bedoeld voor degenen die een positieve beslissing krijgen, waar het kind zich voorbereidt op een zelfstandig leven tot het de leeftijd van 18 jaar bereikt. Het tekort aan particuliere huisvesting en de beperkte capaciteit in de derde fase van het opvangsysteem staan de realisatie van dergelijke voorzieningen echter vaak in de weg, waardoor NBMV's ofwel in opvangcentra van de tweede fase moeten blijven, ofwel moeten accepteren dat ze naar een andere stad verhuizen, waardoor ze uit hun ondersteuningsnetwerk worden gerukt.

Wat onderwijs betreft, krijgen NBMV's (meestal) een onthaal-/integratietraject van een jaar aangeboden, genaamd DASPA/OKAN (afhankelijk van de regio en de taal). In dat traject worden Franse of Nederlandse lessen en andere lessen worden aangeboden, met als doel nieuwkomers te helpen bij hun integratie in het secundair onderwijs. Bepaalde critici wijzen op het segregerende element van een dergelijk systeem, aangezien de klaslokalen of gebouwen waar deze lessen plaatsvinden vaak te ver verwijderd zijn van de plaatselijke leerlingen, waardoor interactie tussen NBMV's en lokale kinderen vrijwel onmogelijk is. Voor kinderen in het basisonderwijs bestaat dit systeem niet. Zij volgen vanaf het begin dezelfde lessen als hun Belgische leeftijdsgenoten.

⁴⁰ De strategie van de prefectuur om "nulvestiging" na te streven, is sinds 2021 van kracht. Deze strategie heeft tot doel te voorkomen dat er een groot en "georganiseerd" kamp ontstaat, zoals in 2015-2016 in Calais het geval was. Daarom worden informele kampen om de 48 uur ontruimd. Deze ontruiming vinden plaats op basis van flagrante delicto: de politie kan ingrijpen wanneer de openbare aanklager haar opdracht geeft om een einde te maken aan herhaalde bezettingen van grond, na een klacht van de eigenaar, op voorwaarde dat het kamp niet langer dan 48 uur bestaat. Alleen al in juli 2025 vonden er in de omgeving van Calais 44 ontruiming plaats, waarbij in totaal 300 personen werden uitgezet. Human Rights Observers, "Maandelijks rapport van waarnemingen van staatsgeweld gedocumenteerd door Human Rights Observers in de omgeving van Calais, Pas-de-Calais - juli 2025" https://humanrightsobservers.org/wp-content/uploads/2025/08/2025-07-Monthly_Report_Calaisis_EN-1.pdf

NBMV's in België krijgen een basisziektekostenverzekering en dringende medische hulp aangeboden, die op federaal niveau wordt georganiseerd. Studies hebben echter aangetoond dat NBMV's te maken hebben met aanzienlijke psychologische stress, angst, posttraumatische stress en depressie, maar de beschikbaarheid en toegankelijkheid van psychologische en psychiatrische diensten voor NBMV's blijft onvoldoende.

Leeftijdsbeoordelingsprocedures worden uitgevoerd door middel van een röntgenfoto van het sleutelbeen, de pols en de tanden. Hoewel de betrouwbaarheid van deze procedure veelvuldig wordt bekritiseerd, wordt deze in het hele land algemeen toegepast.

Een grote uitdaging is het gefragmenteerde bestuur tussen federale, regionale en lokale instanties. Een veelvoorkomend probleem is het tekort aan huisvesting in de derde fase en wanneer een NBMV 18 jaar wordt. Ondanks het gecentraliseerde beleidskader op nationaal niveau, vertonen de drie steden die onder het project vallen enkele verschillen in de lokale uitvoering van de opvang en integratie van NBMV's:

- **Luik (Wallonië):** toont een solidaire houding en noemt zichzelf een "Ville Hospitalière", een "gastvrije, verantwoordelijke, open en toegankelijke stad" in Wallonië. De stad maakt deel uit van het Urbact WELDI-netwerk (Building Welcoming Communities for Migrants), gefinancierd door de Europese Unie, waarbij de leden beleid willen ontwikkelen om NBMV's te helpen hun rechten te verkrijgen. Belangrijk is dat NBMV's in het Waalse Gewest recht hebben op kinderbijslag, zelfs zonder verblijfsstatus, wat bijdraagt aan hun financiële stabiliteit.
- **Gent (Vlaanderen):** Gent heeft een aanzienlijke migrantenbevolking (uit recente gegevens blijkt dat ongeveer 30 % van de bevolking buiten België is geboren) en zet zich sterk in om vluchtelingen die zich willen vestigen in de stad te verwelkomen en te ondersteunen. NBMV's in Vlaanderen hebben recht op het "Groeipakket", een pakket sociale uitkeringen dat is afgestemd op elk kind en elk gezin, vergelijkbaar met de kinderbijslag in het Waalse Gewest. Net als in andere delen van het land is er een ernstige huisvestingscrisis, waardoor NBMV's na het verkrijgen van een verblijfsstatus beperkte mogelijkheden hebben om een eigen leven op te bouwen. De stad wil de huisvestingscrisis aanpakken met verschillende initiatieven, zoals het vergroten van het aantal sociale woningen.
- **Brussel:** De rol van de lokale overheid is ook beperkt, aangezien het meeste beleid en de meeste maatregelen met betrekking tot NBMV's op federaal niveau worden georganiseerd. Er zijn twee noodopvangcentra in Brussel die een onofficiële overeenkomst hebben met de autoriteiten om minderjarigen in transit gedurende maximaal drie maanden niet aan te geven bij de autoriteiten. Het voortbestaan van deze twee opvangcentra staat echter onder druk. In tegenstelling tot **in Wallonië en Vlaanderen** ontvangen NBMV's in Brussel pas kinderbijslag *nadat* ze een verblijfsstatus hebben gekregen.

5.4 Vergelijkende analyse van de bevindingen van het deskonderzoek

De zes steden in drie EU-landen vertegenwoordigen een spectrum van situaties voor NBMV's, variërend van onmiddellijk gevaar en systematische verwaarlozing tot geformaliseerde zorg en integratie-inspanningen.

Kenmerk	Athene/Piraeus (Griekenland)	Calais (Frankrijk)	Luik, Gent en Brussel (België)
---------	---------------------------------	--------------------	-----------------------------------

Primaire status en doel	Transit/binnenkomst: minderjarigen die willen doorreizen naar West-Europa.	Transit/irregulier: Minderjarigen die zo snel mogelijk naar het Verenigd Koninkrijk willen reizen.	Vestiging/bestemming: Minderjarigen die zich willen integreren/vestigen in België. ⁴¹
Aard van de uitdaging	Systemische en humanitaire crisis: gebrek aan opvangcapaciteit, onwettige vrijheidsberoving. Bovendien is het voogdijsysteem ineffectief en heeft het tekort aan huisvestingsoplossingen gevolgen voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen ouder dan 18 jaar.	Geweld en uitsluiting: Fysiek geweld, uitzettingen door de politie, gebrek aan basisbehoeften (onderdak, voedsel, enz.).	Structureel en bestuurlijk: Versnippering van diensten (federaal versus regionaal) en tekort aan huisvesting, moeilijke transitie naar volwassenheid.
Officiële bescherming	Schending van het EHRM: bescherming faalt, schending van mensenrechten (artikelen 3 en 5).	Zeer beperkt: het Franse kinderschermingssysteem is onvoldoende aangepast aan de behoeften van NBMV's in transit; er zou een proactiever systeem op staatsniveau nodig zijn.	Verplichte voogdij: een sterk wettelijk kader zorgt voor juridische en sociale vertegenwoordiging vanaf aankomst.
Rol van lokale autoriteiten	Minimaal: voornamelijk logistiek (doorverwijzingen, toegang tot gemeentelijke voorzieningen). Athene is voor niet-formeel onderwijs sterk afhankelijk van ngo's.	Beperkt: officiële kinderscherming is dagelijks ter plaatse aanwezig om NBMV's naar de opvang te brengen, maar NBMV's die dit weigeren, worden om de 48 uur door de politie uitgezet.	Beperkt op zowel regionaal als lokaal niveau: de regio's Wallonië en Vlaanderen bieden vroegtijdige sociale zekerheid (kinderbijslag) (Luik en Gent). Brussel heeft een beperktere, gefragmenteerde lokale rol.
Toegang tot sociale rechten	Knelpunt: Er bestaan wettelijke rechten, maar deze worden belemmerd door	Beperkt: Door hun transitstatus en een gebrek aan aanpassing hebben NBMV's beperkte toegang	Geformaliseerd: Toegang tot sociale rechten wordt vergemakkelijkt door

⁴¹ Hoewel er enkele niet-begeleide minderjarige vreemdelingen op doorreis zijn in België (voornamelijk in Brussel), konden de Belgische partners hen niet in de interviews opnemen.

	vertragingen en capaciteitstekorten (bijv. wachttijden voor opvang).	tot opvang en voedsel. Geen toegang tot onderwijs.	een wettelijke voogd. Toegang tot onderwijs (DASPA/OKAN) en gezondheidszorg is geregeld (maar beperkt), maar vroegtijdige toegang tot sociale uitkeringen verschilt per regio.
--	--	--	--

Samengevat spelen de drie genoemde landen verschillende rollen in het leven van NBMV's tijdens hun overgang naar hun nieuwe thuisland. Athene en Piraeus in Griekenland dienen meestal als toegangspunt of doorvoerpunt voor NBMV's. Hoewel er op nationaal niveau verschillende integratiemaatregelen zijn genomen, worden de rechten van NBMV's systematisch geschonden, zoals in verschillende zaken door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is aangetoond. Calais in Frankrijk is eveneens een transitpunt waar NBMV's meestal alleen naartoe gaan om naar het Verenigd Koninkrijk over te steken. Ze verstoppen zich of mengen zich onder volwassen asielzoekers en zijn daardoor moeilijk te bereiken voor de officiële autoriteiten. Ngo's werken ter plaatse om kortetermijnondersteuning te bieden, zoals voedsel, mogelijkheden om mobiele telefoons op te laden of douches voor alle migranten in transit, inclusief NBMV's. Deze kinderen hebben vaak een tekort aan basisbehoeften en het VN Comité voor de Rechten van het Kind heeft Frankrijk veroordeeld vanwege het systematisch falen om niet-begeleide minderjarigen in Calais te beschermen. In vergelijking met Calais en de Griekse plaatsen is België voor veel NBMV's een eindbestemming. Gent en Luik hebben zichzelf uitgeroepen tot open, inclusieve steden en proberen NBMV's te helpen toegang te krijgen tot basisrechten. De regio's Wallonië en Vlaanderen verstrekken kinderbijslag aan NBMV's, zelfs voordat er een positieve asielbeslissing is genomen. Door een tekort aan huisvesting, een gebrek aan geestelijke gezondheidszorg en aanhoudende belemmeringen voor integratie in het reguliere secundair en tertiair onderwijs is de langetermijnintegratie van NBMV's in België echter een uitdaging. Ngo's vullen belangrijke lacunes in de dienstverlening op lokaal niveau op door juridische, psychosociale en integratieondersteuning te bieden.

6. Bevindingen uit de praktijk: resultaten van de interviews met NBMV's en stakeholders

De analyse richt zich op lokale diensten, on vervulde behoeften en de handhaving van de rechten van niet-begeleide minderjarigen als kinderen in zes Europese stedelijke contexten, aan de hand van de stem en ervaringen van niet-begeleide minderjarigen en stakeholders die verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van niet-begeleide minderjarigen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen van kwantitatieve en kwalitatieve interviews in de zes steden gepresenteerd vanuit het perspectief van kinderrechten. Het onderzoek naar de structurele overeenkomsten en lokale verschillen in deze steden brengt de "structurele breuken" in verschillende aspecten aan het licht, die de toegang van minderjarigen tot reguliere lokale diensten belemmeren en hen verhinderen dezelfde diensten en ondersteuning te krijgen als lokale kwetsbare kinderen.

Het onderzoek onder minderjarigen in alle zes locaties brengt een fundamentele paradox aan het licht: hoewel Europese opvangsystemen doorgaans essentiële (opvang)diensten verlenen, slagen ze er vaak niet in toegang te bieden tot reguliere lokale diensten. Dit zou cruciaal zijn voor de sociale en economische inclusie van NBMV's. Bovendien spelen de diensten niet in op de individuele behoeften van NBMV's, waaronder hun ontwikkelingsbehoeften. De dienstverlening en ondersteuning stoppen wanneer een minderjarige volwassen wordt, en nazorg is niet gegarandeerd. NBMV's worden geconfronteerd met systematische schendingen van hun rechten, variërend van leeftijdsbepalingen en intimidatie door de politie tot het gebrek aan toegang tot diensten. Dit versterkt de onzekerheid die de sociale inclusie van NBMV's belemmert.

Uit de ervaringen van NBMV's en stakeholders blijkt dat het kader voor dienstverlening aan NBMV's meer lijkt op zorg voor vluchtelingen dan op jeugdhulp, wat leidt tot ontoereikende en vaak gesegregeerde huisvesting en onderwijs op lokaal niveau. Dit institutionele kader verschilt vaak van, of functioneert los van, de algemene jeugdhulp die aan lokale minderjarigen wordt geboden.

6.1 De belangrijkste bevindingen van de interviews met NBMV's

6.1.1 Kenmerken van interviews met NBMV's

De gegevens zijn afkomstig uit kwalitatieve en kwantitatieve interviews met NBMV's (N=54 in totaal, voornamelijk mannen (N=49) in de leeftijd van 13-22 jaar, met slechts 5 vrouwen in verschillende steden) uit diverse geopolitieke contexten, waaronder Syrië, Afghanistan, Pakistan, Palestina, Jemen, Egypte, Marokko, Somalië, Mali, Eritrea, Soedan, Guinee, de Democratische Republiek Congo, Colombia en Oekraïne. Niet-begeleide kinderen worden gedefinieerd als personen jonger dan 18 jaar. Hoewel sommige geïnterviewden iets ouder zijn, delen zij recente ervaringen die vergelijkbaar zijn met die van NBMV's jonger dan 18 jaar; daarom blijven hun verhalen even waardevol. Terwijl veel NBMV's specifieke bestemmingen zoals het Verenigd Koninkrijk (via Calais) of België voor ogen hadden vanwege familiebanden of integratie, kwamen anderen in Griekenland aan, simpelweg omdat dit het eerste toegankelijke punt van binnenkomst in de EU was. In alle steden toonden NBMV's hoge educatieve ambities en veerkracht, ondanks het feit dat ze te maken hadden met aanzienlijke psychosociale stressfactoren in verband met ontheemding en scheiding van hun familie.

6.1.2 Huisvesting en het voorkomen van dakloosheid

Vanuit het perspectief van de rechten van het kind wordt het recht op een adequate levensstandaard (artikel 27 IVRK) systematisch geschonden door gefragmenteerde opvang- en overgangskaders in alle zes de steden die in het onderzoek zijn meegenomen. Uit de analyse blijkt dat de verplichting van de staat om "bijzondere bescherming en bijstand" te bieden (artikel 20 IVRK) vaak wordt genegeerd ten gunste van reactieve, tijdelijke maatregelen. Dit omvat een aantal opvallende trends die in verschillende mate kunnen worden waargenomen in de steden die aan het project deelnemen.

De meest kritieke on vervulde behoefte is het ontbreken van een duurzaam overgangskader voor jongeren die meerderjarig worden. Dit is vooral relevant in Piraeus en Athene, waar niet-begeleide kinderen bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar abrupt uit hun huisvesting worden gezet. Deze structurele tekortkoming wordt weergegeven door de getuigenis van een minderjarige: *"Sinds ik 18 ben geworden, hebben ze me gedwongen het opvangcentrum te verlaten; ik moest plotseling buiten blijven."*

De specifieke situatie van NBMV's in Calais leidt tot actieve achterstelling en falen van de staat, aangezien het gaat om een door de staat gesanctioneerde precare situatie. Niet-begeleide minderjarigen die niet in het opvangcentrum willen verblijven of die vanwege ruimtegebrek worden geweigerd, overleven in informele kampen of openluchtsquats waar ze om de 48 uur worden uitgezet. Deze leefomstandigheden vormen een directe schending van de rechten van het kind en benadrukken hun kwetsbaarheid. Een niet-begeleide minderjarige merkte op: *"Als ik bij mijn aankomst in Calais een tent en een slaapzak had gehad, zou ik me rustiger hebben gevoeld."*

Feitelijke dakloosheid bij aankomstpunten is vooral relevant in Calais, maar sommige NBMV's die in Piraeus werden geïnterviewd, herinnerden zich dit ook in een andere Griekse locatie: *"Op het eiland Rhodos heb ik vier dagen op straat geslapen."* Bij aankomst kan er door administratieve tekortkomingen onmiddellijk dakloosheid ontstaan.

Financiële onzekerheid en discriminatie gaan vaak hand in hand met huisvestingsproblemen. In Belgische steden (Luik, Brussel, Gent) zorgen bureaucratische vertragingen bij de financiële ondersteuning tijdens de overgang naar zelfstandig wonen voor *"acute tegenslagen"*. Een minderjarige verwoordde de stress van deze administratieve vertraging als volgt: *"Het is de eerste keer dat je een appartement huurt; ze betalen niet snel... Als je geen geld hebt, is dat het probleem."* Bovendien worden NBMV's geconfronteerd met discriminatie op de private woningmarkt, waar verhuurders vaak weigeren aan migranten te verhuren, waardoor ze in precare informele netwerken kunnen terecht komen.

6.1.3 Gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning

Hoewel de lichamelijke gezondheidszorg vaak als "adequaat" wordt beoordeeld, wordt de verwezenlijking van het recht op "de hoogst haalbare gezondheidsnorm" (artikel 24 IVRK) belemmerd door het ontbreken van uitgebreide geestelijke gezondheidszorg en door aanzienlijke structurele belemmeringen.

In het geval van NBMV's is de kans groot dat zij kampen met psychosociale gezondheidsproblemen, maar gespecialiseerde ondersteuning is vaak ontoereikend of er is onvoldoende follow-up in elk van de zes steden, zij het in verschillende mate. De geestelijke gezondheidszorg voor NBMV's verkeert in een onzichtbare crisis in elke stad die bij het onderzoek betrokken is. Lichamelijke symptomen maskeren vaak diepe psychologische problemen. In Brussel en Gent meldden minderjarigen terugkerende

problemen die voornamelijk verband hielden met psychische problemen, zoals paniekaanvallen of zelfmoordgedachten. Deze worden verergerd door de stress van de asielpprocedure en de slechte opvangomstandigheden. Financiële belemmeringen bij de toegang tot psychosociale gezondheidsdiensten vormen een belangrijke on vervulde behoefte; een NBMV meldde dat hem *"werd verteld dat hij moest betalen en dat hij zich dat niet kon veroorloven"* toen hij psychologische hulp zocht. Dit is in strijd met het beginsel van non-discriminatie bij de toegang tot essentiële diensten.

Er werd ook melding gemaakt van institutionele verwaarlozing bij de toegangspunten en in de grensgebieden met betrekking tot de geestelijke gezondheid van NBMV's. Een niet-begeleid kind dat eerder in een opvangcentrum op een Grieks eiland verbleef, verklaarde: *"Ze gaven niets om je gezondheid, hoe ziek je ook was."* Deze verwaarlozing suggereert dat kinderen aan de grenzen door hun vluchtelingenstatus vaak hun inherente recht op zorg wordt ontzegd.

Kortetermijnmaatregelen en noodhulp in tegenstelling tot langetermijnbehandeling vormen een belangrijk structureel probleem op dit gebied. In sommige steden wordt grotendeels geen aandacht besteed aan psychosociale behoeften, met name wat betreft het trauma van gezinsbreuk. In Calais hanteren NBMV's een overlevingsstrategie van zelfverloochening om institutionele aandacht te vermijden: *"Ik had geen honger; het was voldoende."* Dit duidt op een systeem waarin kinderen het gevoel hebben dat ze hun basisbehoeften moeten minimaliseren om hun zelfbeschikking of reis voort te zetten.

6.1.4 Belemmeringen bij de toegang tot onderwijs

Gelijke toegang tot onderwijs is een fundamenteel kinderrecht, vastgelegd in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en het Handvest. Uit de interviews met minderjarigen blijkt echter dat NBMV's te maken hebben met structurele en persoonlijke belemmeringen die gelijke toegang en rechten in de weg staan. In Luik had een minderjarige gemengde ervaringen en benadrukte hij de impact van het verzuim van leraren: *"De school is erg goed, maar je moet veel dingen zelf doen. Soms brengen we meer tijd door met spelen dan met leren. (...) Meestal komen de leraren niet en brengen we het grootste deel van de dag, van 8 uur 's ochtends tot 2 uur 's middags, door met sporten en spelen, waardoor er geen consistentie is. Zelfs als we iets leren, is de leraar er de volgende dag niet, zodat we niet kunnen blijven oefenen. Tegen de tijd dat ze terugkomen, zijn er alweer weken verstreken. Het is dus erg moeilijk om bij te blijven."* In Gent uitten NBMV's hun ontevredenheid over het feit dat ze in beroepsopleidingen zoals mechanica werden geplaatst, terwijl ze regulier onderwijs wilden volgen.

In Athene en Piraeus dwingen economische druk NBMV's er vaak toe om voorrang te geven aan onmiddellijk beschikbaar werk, dat vaak uitbuitend is, boven scholing.

In Calais staat onderwijs niet eens ter discussie als het gaat om dienstverlening aan NBMV's, vanwege hun zeer kortetermijndoel om daar te blijven voordat ze naar het Verenigd Koninkrijk vertrekken.

6.1.5 Contacten met de politie en leeftijdsbeoordeling

Dit onderzoek documenteert een spectrum van negatieve interacties met wetshandhavers die het vertrouwen in beschermingssystemen ondermijnen. In Athene meldden niet-begeleide kinderen dat ze *"zonder reden werden aangehouden"* en *"in het openbaar werden gefouilleerd"* door de lokale politie, wat zij interpreteerden als criminalisering. In Calais zijn de interacties met de politie voornamelijk repressief: *"In Calais was het moeilijk met de politie... als we proberen [in auto's te sluipen], kunnen ze ons met geweld eruit*

slepen". Er werd melding gemaakt van ernstig fysiek misbruik aan de grenzen van Kos en Rhodos (zoals herinnerd door NBMV's die in Athene en Piraeus werden geïnterviewd), waarbij een kind vertelde: *"Misbruik en geweld door de politie. Ze lieten ons twee uur lang op onze knieën zitten... ze dwongen me om koffiedik te eten"*.

Schendingen van rechten worden verder geïnstitutionaliseerd door de leeftijdsbeoordelingsprocedure, die vaak bekritiseerd wordt vanwege de ondoorzichtige en verouderde methoden die geen holistische benadering volgen. In Luik merkte een minderjarige op: *"Ze geven je de leeftijd die de machine je geeft en meestal is die niet correct. (...) Het hele proces is niet echt transparant"*. In Brussel meldde een deelnemer dat een hele groep willekeurig dezelfde leeftijd kreeg toegekend: *"Ze gaven ons gewoon allemaal 22 jaar... hoe komt het dat we allemaal dezelfde leeftijd kregen, 21 jaar en 6 maanden? Wij allemaal... Ik was daar niet tevreden mee."*

6.1.6 Verstoorde toegang tot ondersteuning en diensten na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar

Voor de meeste tieners is het bereiken van de leeftijd van 18 jaar een bevrijdend moment dat het vierden waard is. Voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen kan dit moment daarentegen eerder als een last worden ervaren, omdat het leidt tot algemene onzekerheid en een overkoepelend effect heeft op hun juridische status, overlevingskansen en integratievooruitzichten. Deze structurele breuk verandert beschermde kinderen in gemarginaliseerde volwassenen zonder overgangskader, wat in alle projectsteden gebeurt, zij het in verschillende mate. Zoals een kind in Piraeus uitlegde, toen hij 18 werd: *"de enige hulp van het ministerie was dat ik werd teruggestuurd naar een kamp zoals dat waar we op de eilanden verbleven, en dat ook nog eens ver van Athene."* Door dit gebrek aan continuïteit zijn ze aangewezen op informele netwerken om dakloosheid te voorkomen, wat het doel van duurzame integratie ondermijnt.

6.2 De belangrijkste bevindingen van de interviews met de stakeholders

Interviews met stakeholders die verantwoordelijk zijn voor lokale diensten aan NBMV's bevestigen de conclusies uit de interviews met NBMV's, aangezien zij ook wijzen op de ontoereikende afstemming tussen het institutionele mandaat van opvangsystemen om "veiligheid voorop te stellen" en de werkelijke ontwikkelingsbehoeften van NBMV's. Hoewel we in steden als Brussel, Gent en Luik zien dat het Belgische nationale systeem gestructureerde ondersteuning door voogden biedt, worden NBMV's geplaagd door administratieve vertragingen en soms twijfelachtige uitkomsten/beslissingen met betrekking tot leeftijdsbepalingen. Daarentegen worden de Griekse steden (Athene en Piraeus) geconfronteerd met extreme centralisatie en een gebrek aan gemeentelijke betrokkenheid, wat leidt tot een soort institutionalisme. Calais blijft een plaats van humanitaire onzekerheid waar overheidsactoren grenscontrole voorrang geven boven kindbescherming. Uit interviews met stakeholders bleek ook dat in alle steden de overgang naar de leeftijd van 18 jaar een structurele breuk vormt, waarbij de ondersteuning verdwijnt en voormalige NBMV's die pro forma jongvolwassenen zijn geworden, onmiddellijk het risico lopen dakloos te worden en uitgebuit te worden.

6.2.1 Kenmerken van de geïnterviewde stakeholders

Bij het onderzoek was een multidisciplinaire groep van professionals betrokken, waaronder maatschappelijk werkers, psychologen, juridisch adviseurs, opvoeders en gemeentelijke ambtenaren. In Athene en Piraeus vertegenwoordigden de deelnemers voornamelijk

autoriteiten en ngo's die diensten en opvangcentra beheren, en gemeentelijke sociale solidariteitsdiensten. De steekproeven in de Belgische steden (Brussel, Gent, Luik) omvatten nationale en regionale actoren, wettelijke voogden en gespecialiseerde ngo's en deskundigen op verschillende relevante gebieden, van wie velen een uitgebreide achtergrond hebben op het gebied van integratie en voogdij. De geïnterviewde stakeholders in Calais waren zowel officieel gemandateerde kinderbeschermingsdiensten als niet-gemandateerde humanitaire verenigingen die voornamelijk door vrijwilligers werden bemand.

6.2.2 Fragmentatie en coördinatieproblemen bij dienstverlening

Stakeholders in alle zes steden beschrijven een sterk gecentraliseerde, op migratie gerichte dienstverlening die wordt gekenmerkt door systematische fragmentatie en een afhankelijkheid van tijdelijke projectfinanciering, maar met verschillende patronen in de focus.

Het Griekse geval, gebaseerd op interviews met stakeholders in Athene en Piraeus, bewijst dat gecentraliseerde zorg voor vluchtelingen dominant is, waarbij de rol van de gemeente indirect en zeer beperkt is. Dienstverleners zijn vaak ngo's die gespecialiseerd zijn in dit domein, maar die ook beperkte en soms onduidelijke manoeuvreerruimte hebben, gezien de gecentraliseerde wettelijke en procedurele kaders. Een stakeholder merkte op dat acties *"afhangen van welke ngo's op een bepaald moment actief zijn... Het is niet altijd duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is"*. Bovendien worden NBMV's meer gezien als minderjarige vluchtelingen dan als kinderen die recht hebben op algemene kinderbeschermingsdiensten, waardoor de diensten die beschikbaar zijn voor NBMV's vaak niet zijn geïntegreerd in de reguliere jeugdhulp en onderwijsvoorzieningen.

De aanpak van België is vergelijkbaar wat betreft de gecentraliseerde dienstverlening gericht op vluchtelingen, maar wettelijke voogden staan centraal in het ecosysteem van dienstverlening aan NBMV's, waarin, vooral volgens getuigenissen van stakeholders die in Gent en Luik werken, de dienstverlening sterk afhankelijk is van de individuele vaardigheden, ervaringen en het initiatief van de voogd in kwestie. Een professional in Gent legde uit: *"Je moet het geluk hebben een voogd te hebben die het systeem kent... Het heeft veel te maken met geluk, waar je terechtkomt, wie je voogd is... dat bepaalt of je diensten krijgt."*

Calais vormt een uitzonderlijk geval vanwege het zeer korte verblijf van NBMV's, die zo snel mogelijk naar het Verenigd Koninkrijk willen vertrekken in plaats van in Frankrijk te blijven. Dit leidt tot een zeer permanente en op overleven gerichte aanpak voor zowel kinderen als dienstverleners. Het kan ook betekenen dat ngo's en vrijwilligers soms geen ervaring hebben met deze zeer specifieke doelgroep. Veel verenigingen komen deze kinderen alleen tegen tijdens hun dagelijkse outreach, maar *"zijn niet opgeleid om met NBMV's te werken en ook niet uitgerust om dat te doen"*.

6.2.3 Onvervulde behoeften van NBMV's (huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg)

Hoewel in de directe behoeften aan voedsel en noodopvang over het algemeen wordt voorzien, signaleren stakeholders ernstige tekortkomingen in de langetermijnondersteuning in alle zes steden, ondanks de grote verschillen tussen deze steden op het gebied van wettelijke kaders en dienstverlening. Calais wijkt opnieuw af van de andere plaatsen, aangezien langetermijnintegratie hier niet het doel is voor NBMV's, terwijl dit wel vaak in verschillende mate wordt gepland of gewenst door NBMV's die in Griekenland en België wonen. Grote belemmeringen op het gebied van huisvesting, financiën, onderwijs en gezondheidszorg vormen echter vaak de belangrijkste obstakels

die de integratie van NBMV's in hun gaststeden in de weg staan. De korte- en langetermijnbehoeften van niet-begeleide kinderen worden vaak onvoldoende aangepakt door diensten op nationaal en lokaal niveau. Dit omwille van verschillende structurele redenen, variërend van onvoldoende dienstverleningscapaciteit, versnippering van de dienstverlening en een algemeen gebrek aan een fundamentele benadering van de rechten van kinderen, waarbij niet wordt opgemerkt dat NBMV's in de eerste plaats kwetsbare kinderen zijn en niet alleen jonge vluchtelingen.

De huisvestingscapaciteit is vaak beperkt, van lage kwaliteit, biedt weinig privacy en is zowel in ruimtelijk als sociaal opzicht geïsoleerd van de reguliere gastsamenleving in alle steden die in dit onderzoek zijn onderzocht. Hoewel er vooral in de Belgische steden mogelijkheden zijn voor betere leefomstandigheden in kleinschalige, meer geïndividualiseerde en beter gelegen huisvestingsoplossingen of zelfs particuliere huurwoningen, zijn deze schaars vanwege een tekort, discriminatie door eigenaren en financiële beperkingen. Het ecosysteem van huisvestingsdiensten lijkt breed, flexibel en beter ontwikkeld te zijn dan in de gevallen van Griekenland en Frankrijk, maar door ernstige beperkingen op het gebied van financiering en aanbod kan er de facto dakloosheid van NBMV's of voormalige NBMV's ontstaan.

Calais is opnieuw een uitzondering, aangezien het moeilijk is om algemene normen toe te passen op huisvestingsoplossingen en levensomstandigheden in informele kampen, tenten, met uitzettingen om de 48 uur en omstandigheden die onder de basisnormen voor hygiëne liggen; het is eerder een status van dakloosheid dan iets anders. Deze omstandigheden garanderen nauwelijks fysiek overleven, zelfs als ze worden geïnterpreteerd als een weerspiegeling van het tijdelijke karakter van het verblijf van NBMV's in Calais. In plaats daarvan moet zelfs in dergelijke extreme omstandigheden het doel zijn om de fundamentele mensenrechten en kinderrechten te waarborgen en op een waardige manier in de basisbehoeften te voorzien, wat wordt gehandhaafd door onvoldoende gefinancierde ngo's en grassroots-organisaties en slecht gemotiveerde overheidsstructuren.

De financiële onzekerheid van NBMV's heeft een grote invloed op alle kinderen die onder zorg voor NBMV's vallen, en later ook op jongvolwassenen die 18 jaar zijn geworden en in theorie meer kansen hebben op werk en inkomen. Zelfs wanneer er financiële middelen voor huisvesting beschikbaar zijn, veroorzaken administratieve vertragingen tijdens de overgang naar een nieuwe woning vaak acute problemen. Een belanghebbende uit Luik benadrukte: *"Het is de eerste keer dat je het appartement huurt; ze betalen niet snel; ze nemen hun tijd. (...) Als je het geld niet hebt, is dat het probleem"*.

Onderwijsbarrières zijn ook veelvoorkomend in de zes steden, zij het met verschillen, en zijn verankerd in beperkte, vaak minder geïndividualiseerde en gesegregeerde onderwijskaders. In Calais komt onderwijs nauwelijks aan bod vanwege de beperkte tijd die NBMV's daar willen doorbrengen en hun angst om te worden gehinderd in hun reis naar het Verenigd Koninkrijk. Aan de andere kant van het spectrum staan Belgische steden die taalklassen aanbieden om achterstanden in te halen, waarna de kinderen zich moeten inschrijven voor het reguliere onderwijs. Op dit punt vallen er echter vaak kinderen uit, omdat veel NBMV's terechtkomen op gesegregeerde scholen van mindere kwaliteit of omdat ze, ongeacht hun potentieel, vaak sneller worden doorverwezen naar beroepsscholen, zoals enkele stakeholders in Gent en Brussel vertelden. Een belanghebbende in Gent merkte op: *"Ik zie zoveel potentieel dat niet toegankelijk is via het normale onderwijs"*. In Luik verstoort het verzuim van leerkrachten de continuïteit en biedt

het zeer beperkte mogelijkheden voor reeds kwetsbare kinderen om via onderwijs toekomstig potentieel te verwerven. In de twee Griekse steden blijkt uit interviews met stakeholders dat onderwijsdiensten niet bovenaan de prioriteitenlijst staan als het gaat om voorzieningen voor NBMV's, wat erop wijst dat langetermijnintegratie niet centraal staat.

Geestelijke gezondheid lijkt in alle zes steden een belangrijk probleem en een obstakel voor een fatsoenlijke toekomst van NBMV's te zijn. Het werd beoordeeld als het "minst adequate domein" in Athene en Piraeus en kwam in Calais nauwelijks aan bod. De beste situatie van de zes onderzochte plaatsen is te vinden in de Belgische steden, waar psychosociale problemen, isolatie en kwesties in verband met de overgang naar volwassenheid op een of andere manier worden aangepakt. Door de zeer beperkte capaciteit in vergelijking met de grote vraag is deze dienstverlening echter nog steeds zeer ontoereikend. Een initiatief van een minderjarige in Gent toont de wijdverbreide eenzaamheid aan door zich aan te melden voor een "buddyprogramma" om aan het isolement te ontsnappen. Dit weerspiegelt het belang van het probleem en de relatief eenvoudige oplossingen die op een meer gecentraliseerde en formele manier kunnen worden toegepast.

6.2.4. Institutionele discriminatie en leeftijdsbeoordelingsprocedure

Een belangrijk punt van zorg voor stakeholders is de schending van rechten tijdens contacten met de overheid en wetshandhavingsinstanties. Stakeholders maken melding van een breed scala aan mogelijke schendingen van rechten waarvan zij op de hoogte zijn, terwijl niet-begeleide minderjarigen zich een weg proberen te banen in bureaucratische processen en sociale diensten. Deze problemen vloeien vaak voort uit de spanning tussen de migratiegerichte en de op kinderrechten gebaseerde benadering, waarbij de eerste benadering in de bureaucratie en wetshandhaving vaak de overhand heeft op de tweede.

Een typisch gebied van schending is de leeftijdsbeoordeling. Het proces zelf is een schending van de kinderrechten en dient voor politiedoeleinden. In Brussel wordt het proces bekritiseerd vanwege de onduidelijke methodologie en evaluatieprocedure, die volgens stakeholders intense angst veroorzaakt bij NBMV's. Een belanghebbende uit Gent merkte op: *"Het veroorzaakt veel stress bij NBMV's. Ze zeggen dat het een verouderde procedure is die niet zo betrouwbaar is"*. De resultaten van de leeftijdsbeoordeling zijn vaak willekeurig, zoals blijkt uit een eerder genoemd extreem geval in het verslag over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, waarin uit de resultaten van een dergelijke leeftijdsbeoordelingsprocedure bleek dat verschillende jongeren die tegelijkertijd werden beoordeeld precies 21 jaar en 6 maanden oud waren, wat nogal onwaarschijnlijk is wanneer meerdere personen tegelijkertijd worden getest.

Een belanghebbende in Brussel bracht een ander geval onder de aandacht dat licht werpt op de stress die de leeftijdsbeoordelingsprocedure met zich meebrengt voor zowel minderjarigen als stakeholders, en op de onrealistische resultaten die dit oplevert: *"Bijna iedereen twijfelde aan de leeftijd die door de Dienst Vreemdelingenzaken was vastgesteld, dus gingen ze naar het ziekenhuis, waar ze die leeftijdtests ondergingen, en wij kregen de resultaten en moesten hen informeren – het was verschrikkelijk, want het was volkomen absurd. Er waren echt tests waarvan we dachten: hoe zijn ze in vredesnaam tot deze conclusie gekomen? We hadden een kleine jongen van 16 uit Afghanistan, en hij kreeg een leeftijd van 25 jaar toegekend. We dachten: maar hebben jullie hem wel gezien?"*

Stakeholders in België benadrukken ook dat zowel het proces als de resultaten van leeftijdsbeoordelingen vaak problematisch zijn en mogelijk leed of schade toebrengen aan minderjarigen. De procedurele vertragingen en administratieve lasten kunnen aanzienlijk

zijn, vooral wanneer juridische stappen nodig zijn om de bevindingen aan te vechten. Bovendien is het beroepsproces niet uniform, waardoor de resultaten sterk uiteenlopen. Een professional beschreef de impact op een jongen met suïcidale neigingen: *"Dat was echt niet oké. Die jongen had suïcidale neigingen en wilde zelfmoord plegen. Dat heeft een enorme impact op een jongen die niets weet over België. Hij weet het niet. Hij begrijpt niet waarom. En hij vroeg vaak: 'Waarom?' En daar kun je geen antwoord op geven, omdat je zelf ook niet weet waarom. En dat is het moeilijke deel."*

Het hangt nauw samen met andere vormen van institutionele discriminatie in de migratiegerichte aanpak. Een belanghebbende uit Brussel vatte het duidelijk samen: *"Er is een soort oorspronkelijke discriminatie, en dat is dat ze worden beschouwd als 'niet-begeleide minderjarige vreemdelingen': ze worden eerst beschouwd als 'minderjarige vreemdelingen' en dan als 'minderjarigen', dus zoals ik al zei, vallen ze onder Fedasil en niet onder de kinderbeschermingsautoriteiten. Als de politie een 14-jarige Belgische jongen ergens alleen aantreft, of een buitenlandse minderjarige, volgen ze twee totaal verschillende paden. Dus in zekere zin is er sprake van discriminatie."* Politiegeweld en intimidatie is een ander specifiek gebied waar schendingen van mensen- en kinderrechten kunnen voorkomen. Dit is nog een duidelijk voorbeeld van de juridische benadering dat niet-begeleide minderjarigen worden gezien en behandeld als buitenlanders en onderworpen zijn aan wetshandhaving, in plaats van als minderjarigen met behoeften en rechten. Volgens stakeholders en verhalen van niet-begeleide minderjarigen komt dergelijk geweld vooral voor in grensgebieden, maar kan het ook in steden voorkomen. Een belanghebbende in Athene vermeldde dat identificatieprocessen soms gepaard gaan met *"langdurige administratieve detentie"*, waarbij minderjarigen *"opgesloten worden in cellen"* en te maken krijgen met *"verbaal geweld en voedselontzegging"*. In Calais *"bemoeilijkt de regelmatige ontruiming van informele woonplaatsen [...] het contact met niet-begeleide minderjarigen nog verder"* en vindt plaats zonder dat er *"een mechanisme voor kinderbescherming"* bestaat.

6.2.5 Gebrek aan nazorg na het bereiken van de leeftijd van 18 jaar

Zoals in voorgaande paragrafen is benadrukt, beschouwen stakeholders de overgang naar volwassenheid ook als de meest kritieke structurele breuk. Volgens interviews in Athene en Piraeus worden NBMV's geconfronteerd met *"plotselinge uitsluiting van huisvesting en ondersteuning"* op het moment dat ze 18 worden. Een respondent beschreef deze kloof als een belemmering voor *"echte integratie"* en *"een vertraging van de verbetering van hun volwassen leven"*.

Stakeholders in Brussel en Gent benadrukken dat het bereiken van de leeftijd van 18 jaar *"de hele ondersteuningsstructuur verandert"*. Zelfs wanneer een legale status wordt verkregen, is het vinden van betaalbare huisvesting bijna onmogelijk vanwege *"discriminatie door verhuurders die weigeren aan NBMV's te verhuren"*.

7. Geconstateerde lacunes in dienstverlening en beleid

Op basis van de resultaten van de interviews met NBMV's en stakeholders zijn er enkele belangrijke bevindingen die een beeld geven van de meest urgente behoeften en tekortkomingen. In sommige gevallen brengen de resultaten van de interviews ook de verschillende visies van NBMV's en lokale stakeholders op de toegang tot diensten aan het licht. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste vastgestelde tekortkomingen in de dienstverlening en beleidsvorming samengevat.

7.1 Gebrek aan lokaal beleid dat inspeelt op de behoeften van NBMV's (met inbegrip van coördinatie tussen beleidsmakers en dienstverleners)

De belangen van NBMV's raken verloren tussen de verschillende niveaus van het openbaar bestuur. Bepaalde diensten en vormen van ondersteuning vallen onder de bevoegdheid van nationale overheidsinstanties (bijvoorbeeld ministeries), terwijl in andere gevallen het regionale en/of lokale bestuur verantwoordelijk is. Bovendien bieden de lokale overheden en dienstverleners niet de nodige ondersteuning en gelijke toegang. Zelfs als er op nationaal niveau beleid bestaat dat inspeelt op de behoeften van NBMV's, betekent dit niet dat dit beleid ook in de betrokken steden wordt uitgevoerd.

7.2 Gebrek aan mogelijkheden voor lokale verantwoordelijkheden

Uit de verslagen van NBMV's die in de zes steden zijn verzameld, blijkt dat niet-begeleide kinderen vaker worden gezien en behandeld als vluchtelingen dan als kwetsbare kinderen die recht hebben op dezelfde rechten en soortgelijke diensten als kwetsbare kinderen die in het gastland zijn geboren. De op kinderrechten gebaseerde aanpak zou in overeenstemming zijn met fundamentele internationale wettelijke en beleidskaders, namelijk het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en de EU-strategie inzake de rechten van het kind.

Een belangrijke bevinding is de kloof tussen migratiebeheer op nationaal niveau en dienstverlening op gemeentelijk niveau. In Athene en Piraeus is het systeem sterk gecentraliseerd onder het ministerie van Asiel en Migratie, dat de dienstverlening (huisvesting, sociale ondersteuning, rechtsbijstand, gezondheidszorg) delegeert aan ngo's zoals Arsis en Zeuxis. Gemeentelijke autoriteiten zijn opvallend genoeg niet betrokken bij enige vorm van dienstverlening en ondersteuning, aangezien zij officieel niet zijn opgenomen in de standaardprocedures (SOP's) voor NBMV's. Ook in België is de dienstverlening aan NBMV's gebaseerd op een centraal geregeld zorgsysteem voor vluchtelingen, voornamelijk op nationaal en in mindere mate op regionaal niveau, met beperkte ruimte voor lokale dienstverlening. Calais in Frankrijk is een apart geval vanwege het zeer mobiele karakter van de NBMV's die in dit gebied aankomen, dat eerder als een korte tussenstop dan als een plaats voor langdurige integratie wordt beschouwd. Het opzettelijk tijdelijke verblijf van NBMV's komt ook tot uiting in de gebrekkige dienstverlening op zowel centraal als lokaal niveau, die voornamelijk wordt verzorgd door ngo's, waarbij minder overheidsinstanties betrokken zijn dan in de andere steden en landen in dit onderzoek.

7.3 Structurele tekortkomingen in langdurige ondersteuning en de toegang tot diensten

Hoewel diensten en ondersteuning in de meeste gevallen beschikbaar zijn tot de leeftijd van 18 jaar voor kinderen in het asielsysteem, wordt de voortgezette ondersteuning na de overgang naar volwassenheid onderbroken, met name op de volgende gebieden:

- Gebrek aan en/of beperking van toegang tot lokale openbare diensten: NBMV's kunnen zowel vóór als na hun 18e te maken krijgen met beperkte toegang tot openbare diensten. In plaats daarvan nemen andere stakeholders, zoals niet-gouvernementele organisaties, de dienstverlening over, wat niet noodzakelijkerwijs duurzame ondersteuning garandeert.
- Gebrek aan overgang naar volwassenheid: Na hun 18e is ondersteuning en toegang tot diensten vaak beperkt of ontbreekt deze volledig door het gebrek aan voortdurende ondersteuning. NBMV's worden mogelijk niet betrokken bij de algemene nazorgdiensten die beschikbaar zijn voor andere kinderen die geen ouderlijke zorg hebben. Dit kan leiden tot onzekere huisvesting en sociaaleconomische marginalisatie.
- Het ontbreken van of beperkte toegang tot pleegzorg leidt tot verblijf in opvangcentra, gesegregeerde groepstehuizen en kan op de lange termijn bijdragen aan dakloosheid. Pleegzorg kan een permanente oplossing bieden voor toegang tot inclusieve openbare diensten van goede kwaliteit en betere vooruitzichten op sociale integratie.
- Psychosociale ondersteuning: De toegang tot psychosociale ondersteuning is zeer beperkt voor NBMV's, als gevolg van lange wachtlijsten, het gebrek aan een passende reacties op de vastgestelde behoeften en traumagerichte zorg.

7.4 Belemmeringen voor toegang tot inclusief onderwijs van goede kwaliteit

Toegang tot kwalitatief hoogstaand, inclusief onderwijs is een essentiële factor voor de integratie van NBMV's. Door de vastgestelde structurele belemmeringen hebben NBMV's geen gelijke toegang tot kwalitatief hoogstaand onderwijs, wat ook de toegang tot banen en in het algemeen tot de arbeidsmarkt belemmert. Deze kloof wordt voornamelijk veroorzaakt door het volgende:

- Inschrijving in onthaal- en taalklassen belemmert de toegang tot regulier onderwijs, aangezien deze diensten een grote barrière vormen voor de overgang naar inclusief onderwijs.
- Discriminerende behandeling: NBMV's worden vaak ingeschreven in gesegregeerd onderwijs (bijvoorbeeld onthaalklassen) en bovendien zijn ze niet welkom in het reguliere onderwijs. Bovendien kunnen NBMV's ook te maken krijgen met pesten of racisme van leeftijdsgenoten en leerkrachten in onderwijsinstellingen.
- Toegang tot hoger onderwijs: NBMV's worden vaak naar laaggeschoolde beroepsopleidingen geleid, zonder rekening te houden met hun academische behoeften en potentieel.

7.5 Gebrek aan of beperkte toegang tot de rechter

NBMV's worden geconfronteerd met discriminerende behandeling en misbruik bij de toegang tot openbare diensten en in het dagelijks leven. Tegelijkertijd is hun toegang tot de rechter en het genot van hun grondrechten beperkt. In vergelijking met andere minderjarigen die met soortgelijke uitdagingen worden geconfronteerd, genieten NBMV's geen gelijke rechten bij de toegang tot diensten en trajecten voor sociale integratie. Bovendien worden de behoeften van NBMV's niet naar behoren beoordeeld (waaronder het luisteren naar hun mening op mainstreamplatforms) en wordt er niet op gereageerd door dienstverlening en beleidsvorming. Al het bovenstaande vormt een schending van de grondrechten van NBMV's, zoals vastgelegd in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en het Handvest.

8. Beleidsaanbevelingen

De beleidsaanbevelingen zijn gebaseerd op de resultaten van het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek dat is uitgevoerd onder niet-begeleide kinderen en lokale stakeholders. Ze weerspiegelen ook de wettelijke en beleidskaders van de EU (zie bijlage 1) en de belangrijkste bevindingen van het bredere literatuuronderzoek, waarin de vastgestelde lacunes en discriminatie bij de toegang tot lokale openbare diensten voor niet-begeleide kinderen worden benadrukt. Alle zes lokale rapporten van de respectieve steden bevatten belangrijke beleidsaanbevelingen, die in dit hoofdstuk worden samengevat.

De beleidsaanbevelingen zijn in de eerste plaats gericht tot lokale stakeholders, zoals lokale overheden en lokale dienstverleners, maar zijn ook relevant voor regionale en nationale stakeholders. Dit hoofdstuk is onderverdeeld in de belangrijkste thematische gebieden, waar beleidslacunes worden onderzocht en waar een sterke behoefte bestaat om deze aan te pakken.

8.1 Behoeftte aan lokaal beleid, sterker bestuur en lokale eigen verantwoordelijkheid

De ontwikkeling van lokaal beleid, met inbegrip van betere coördinatie en bestuur, is een cruciaal element om in te spelen op de vastgestelde behoeften en uitdagingen van NBMV's. Het moet ook helpen om de versnippering tussen actoren op federaal, regionaal en gemeentelijk/lokaal niveau te verminderen. Bij de lokale beleidsvorming moet rekening worden gehouden met het volgende:

- Alle relevante stakeholders moeten worden betrokken bij het ontwerp, de uitvoering en de monitoring van lokaal beleid. Er moet speciale aandacht worden besteed aan de betrokkenheid van lokale maatschappelijke organisaties en NBMV's.
- Er moeten zowel nationale als EU-middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering van de maatregelen die in het lokale beleid zijn vastgesteld.
- Erkenning van de bevoegdheden en rollen van lokale overheden en lokale dienstverleners bij de dienstverlening aan NBMV's.
- Openbare diensten, georganiseerd door nationale en/of regionale autoriteiten (rekening houdend met hun primaire focus op migratiediensten), mogen geen vervanging vormen voor lokale, reguliere diensten.
- Lokale coördinatiemechanismen of gemeentelijke coördinerende instanties moeten zorgen voor samenwerking tussen gezondheids-, onderwijs-, huisvestings- en sociale diensten en de ondersteuning door voogden.
- Diensten die worden verleend door niet-gouvernementele organisaties moeten een belangrijk element zijn, maar mogen geen vervanging vormen voor lokale dienstverlening. Lokale autoriteiten moeten nauwe samenwerking ontwikkelen en ondersteuning bieden aan ngo's om lokale diensten van goede kwaliteit te waarborgen.
- Bij het opstellen van beleid moeten de behoeften van NBMV's en de bijbehorende maatregelen worden geïntegreerd in breder beleid dat gericht is op kinderen en jongeren, om gelijke rechten op alle relevante beleidsterreinen te waarborgen.

- Er moeten uitgesplitste gegevens over NBMV's beschikbaar zijn om de toegang tot lokale diensten en de vooruitgang op het gebied van sociaaleconomische integratie te kunnen monitoren.

8.2 Verbetering van de toegang tot lokale openbare diensten

Om de rechten van het kind te waarborgen, moeten de administratieve processen worden vereenvoudigd, kindvriendelijk en meertalig zijn. Dit moet het volgende omvatten:

- Kindvriendelijke informatie en taalkundige ondersteuning: Er moet systematisch gebruik worden gemaakt van tolken om communicatieproblemen bij lokale diensten aan te pakken.
- Opleiding van personeel: Overheidsmedewerkers – waaronder politie, schoolpersoneel en ziekenhuispersoneel – hebben gespecialiseerde opleiding nodig op het gebied van kinderrechten, traumagerichte zorg en antidiscriminatie.
- Onvoorwaardelijke toegang: toegang tot diensten moet losgekoppeld worden van de "voorwaardelijkheid" van de migratiestatus. In plaats daarvan moeten alle lokale diensten (inclusief mobiele outreachteams) beschikbaar zijn voor NBMV's, ongeacht de verblijfsstatus van de minderjarige of zijn of haar intentie om in het land te blijven. Bovendien moet er een 'firewall' bestaan tussen de diensten en de migratiehandhaving, zodat alle kinderen en volwassenen toegang hebben tot diensten zonder angst voor migratiegerelateerde gevolgen, zoals arrestatie, detentie of deportatie.

8.3 Toegang tot gezinsgerichte zorg

Om gezinsgerichte zorg en een gezinsomgeving te waarborgen, moeten NBMV's, wanneer dit in het belang van het kind is, gelijke toegang hebben tot pleegzorg, vergelijkbaar met andere kinderen die geen ouderlijke zorg hebben. Dit omvat:

- Betrokkenheid bij de reguliere kinderbeschermingsdiensten en toegang tot pleegzorg/adoptiediensten.
- Het aanbieden van individuele dienstverlening, op basis van de vastgestelde behoeften van NBMV's.
- Werving en opleiding van pleegouders met betrekking tot de specifieke behoeften en uitdagingen van NBMV's, met inbegrip van een non-discriminatieregeling voor het pleegproces.
- Andere alternatieve zorgregelingen die voorrang moeten geven aan onafhankelijke leefomstandigheden en gelijke toegang tot diensten.

8.4 Gelijke toegang tot diensten en ondersteuning na het 18e levensjaar

Aangezien niet-begeleide minderjarigen op deze leeftijd bijzonder kwetsbaar zijn, moet er na hun 18e verjaardag nazorg en ondersteuning worden geboden. Deze moeten het volgende omvatten:

- Uitgebreide follow-up na voogdij: NBMV's moeten, net als andere kinderen die geen ouderlijke zorg hebben, tot hun 25e jaar kunnen profiteren van uitgebreide ondersteuning en follow-up nadat de voogdij is beëindigd.

- Toegang tot huisvesting: NBMV's moeten gelijke toegang hebben tot huisvestingsdiensten, net als andere jongeren die uit de zorg komen. Dit moet toegang omvatten tot onafhankelijke, niet-gesegregeerde huisvesting, kleinschalige, verspreide wooneenheden, "Supported Independent Living" (SIL)-regelingen, coöperatieve huisvesting en co-housing. Het moet een veilige omgeving bieden en in de eerste plaats dakloosheid voorkomen.
- Overgang naar volwassenheid: NBMV's moeten toegang hebben tot diensten die ook worden aangeboden aan kinderen die verstoken zijn van ouderlijke zorg in het kader van de overgang naar volwassenheid. Dit moet ondersteuning bij de betaling van huur, volwasseneneducatie en psychosociale ondersteuning omvatten, met als doel een duurzaam zelfstandig leven te kunnen leiden.

8.5 Gelijke toegang tot niet-gesegregeerd, inclusief onderwijs (zowel beroepsopleidingen als academische trajecten) en werkgelegenheid

NBMV's moeten onvoorwaardelijk toegang hebben tot regulier, niet-gesegregeerd onderwijs, ongeacht hun etniciteit, handicap of andere kenmerken. Dit moet ook de volgende aspecten omvatten:

- Bestrijding van segregatie: alle gesegregeerde klassen en scholen moeten worden afgeschaft en NBMV's moeten toegang hebben tot regulier, inclusief onderwijs. Taal- en andere barrières moeten worden aangepakt in de reguliere, inclusieve scholen om te voorkomen dat kinderen worden ingeschreven in gesegregeerde taal-/onthaalklassen of -scholen.
- Flexibel onderwijssysteem: Het onderwijssysteem moet inspelen op de behoeften van NBMV's en flexibele oplossingen bieden. Het moet rekening houden met de noodzaak om inkomsten te genereren, de gezinssituatie, psychosociale ondersteuning, enz.
- Overgang naar veilig en duurzaam werk: beroepsopleiding en werkgelegenheidsopties moeten worden afgestemd op de behoeften en wensen van NBMV's. Het moet ook een versterkt publiek-privaat partnerschap omvatten en bijdragen tot duurzame werkgelegenheid en het genereren van inkomsten.

8.6 Toegang tot de rechter

Gezien de aanzienlijke gevolgen van discriminerende behandeling en misbruik van NBMV's bij de toegang tot lokale diensten, moeten gelijke, kindvriendelijke en toegankelijke klachtenmechanismen en het rechtssysteem worden gewaarborgd. Dit moet helpen om op de vastgestelde discriminatie te reageren en de nodige rechtsbijstand te verlenen. Het moet het volgende omvatten:

- NBMV's moeten toegang hebben tot gratis rechtsbijstand, begeleiding, hulp en vertegenwoordiging door NBMV's, ook met de nauwe betrokkenheid en steun van voogden.
- Directe samenwerking met mensenrechtenorganisaties en advocaten die gespecialiseerd zijn in het aanpakken van discriminerende behandeling van NBMV's.
- Opleiding en capaciteitsopbouw van diensten voor gratis rechtsbijstand, juridisch advies en juridische bijstand (zowel openbare als door maatschappelijke

organisaties georganiseerde diensten) om een beter inzicht te krijgen in de behoeften en uitdagingen waarmee NBMV's worden geconfronteerd.

8.7 De stem van niet-begeleide kinderen versterken

De behoeften en uitdagingen waarmee NBMV's worden geconfronteerd, moeten worden geïdentificeerd en aangepakt in het kader van dienstverlening en beleidsvorming. Bovendien moeten hun prioriteiten en aanbevelingen worden gekoppeld aan beleidsontwikkeling en dienstverlening. Dit kan alleen worden aangepakt als de NBMV's de mogelijkheid hebben om hun stem te laten horen.

- NBMV's moeten toegang hebben tot reguliere platforms voor kinderopparticipatie (bijvoorbeeld studentenraden, jongerenadviesraden en jongerenparlementen) waar kinderen worden uitgenodigd om hun behoeften kenbaar te maken en uitdagingen toe te lichten.
- Lokale overheden, dienstverleners en alle andere relevante stakeholders moeten de behoeften van NBMV's beoordelen en gerichte maatregelen ontwikkelen in het kader van beleidsvorming en dienstverlening.
- NBMV's moeten ook de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan lotgenotengroepen om hun standpunten en meningen te delen.

9. Conclusies

Dit syntheserapport toont aan dat in zes Europese steden niet-begeleide kinderen nog steeds te maken hebben met structurele tekortkomingen in de toegang tot lokale diensten en in hun dagelijks leven worden geconfronteerd met discriminatie en misbruik. Hoewel er opvangdiensten worden aangeboden, zijn de huidige dienstverlening nog steeds grotendeels gebaseerd op migratiebeheer in plaats van op een benadering die uitgaat van de rechten van het kind. Als gevolg daarvan worden niet-begeleide kinderen vaak behandeld als onderdanen die gecontroleerd moeten worden, in plaats van als rechthebbenden met een langetermijnperspectief op sociale integratie.

De bevindingen wijzen op terugkerende structurele lacunes: gefragmenteerd bestuur, beperkte toegang tot reguliere lokale diensten, aanhoudende discriminatie op het gebied van onderwijs en huisvesting, onvoldoende ondersteuning op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en een groot gebrek aan continuïteit wanneer kinderen 18 jaar worden. Deze breuk als gevolg van het bereiken van de meerderjarigheid ondermijnt eerdere investeringen in bescherming en integratie en drijft veel jongeren juist op het moment dat ze ondersteuning het hardst nodig hebben in een precaire situatie, dakloosheid of uitbuiting. Deze uitdagingen zijn bijzonder acuut in transitcontexten zoals Calais, maar zijn ook duidelijk aanwezig in bestemmingssteden waar integratie formeel prioriteit heeft.

Om deze structurele hiaten aan te pakken, is een beslissende verschuiving nodig van maatregelen die op status gebaseerd- en op migratiebeleid gericht zijn, naar een gecoördineerde en op grondrechten gerichte dienstverlening en een beleid dat niet-begeleide kinderen integreert in de reguliere systemen voor kinderscherming, onderwijs, huisvesting en nazorg.

Uiteindelijk is het waarborgen van gelijke toegang, participatie en inspraak voor niet-begeleide kinderen een minimumvereiste voor alle stakeholders. Lokale autoriteiten, ondersteund door nationale en EU-kaders, spelen een cruciale rol bij het omzetten van wettelijke verplichtingen in duurzame bescherming en inclusie. Zonder een dergelijke verschuiving loopt Europa het risico dat de cyclus van kwetsbaarheid voortduurt; met een dergelijke verschuiving kunnen niet-begeleide kinderen worden ondersteund om actieve, mondige leden van de samenleving te worden.

Referenties

Gebaseerd op de lokale rapporten die zijn opgesteld door de projectpartners:

- Athene en Piraeus in Griekenland: Greek Council of Refugees
- Luik, Gent en Brussel in België: Netwerk van Afghaanse Diaspora-organisaties in Europa (NADOE) en Caritas International België:
 - Power2UAMs Lokaal rapport - Brussel
 - Power2UAMs Lokaal rapport - Gent
 - Power2UAMs Lokaal rapport - Luik
- Calais in Frankrijk: ECPAT France "Unaccompanied Minors in Transit in Calais: Service provisions Gaps and Policy Implications."

De lokale rapporten zijn beschikbaar in het Engels en in lokale talen op de projectwebsite: <https://bridge-eu.org/power2uams>

Bijlagen

Bijlage 1 - Wettelijke kaders met betrekking tot niet-begeleide kinderen

Grondrechten Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie⁴² (Handvest) bepaalt dat eerbiediging van de grondrechten een wettelijke verplichting is voor de instellingen, organen, agentschappen en bureaus van de EU bij al hun handelingen, en voor de EU-lidstaten bij de uitvoering van het EU-recht (zie artikel 51, lid 1). De volgende niet-uitputtende lijst bevat de meest relevante artikelen in het kader van dit verslag: • Artikel 14 Recht op onderwijs, • Artikel 18 Recht op asiel • Artikel 21 Non-discriminatie, • Artikel 24 Rechten van het kind.
Kinderrechten Het <i>VN-Verdrag inzake de rechten van het kind</i>⁴³, dat door alle EU-lidstaten is geratificeerd, benadrukt een aantal belangrijke rechten voor kinderen, waaronder: • Artikel 2 Non-discriminatie, • Artikel 3 Het belang van het kind, • Artikel 12 Participatie, • Artikel 20 Bescherming van kinderen zonder ouderlijke zorg • Artikel 22 Vluchtelingenkinderen • Artikel 24 Toegang tot gezondheidszorg, • Artikel 28 Recht op onderwijs. Algemene opmerking nr. 5 is van bijzonder belang voor dit verslag, aangezien daarin de algemene maatregelen voor de tenuitvoerlegging van het Verdrag inzake de rechten van het kind worden uiteengezet en wordt verduidelijkt dat staten de volledige verantwoordelijkheid behouden voor het waarborgen van de rechten van kinderen op alle bestuursniveaus, ook wanneer de dienstverlening en de besluitvorming zijn gedecentraliseerd naar lokale en regionale overheden.⁴⁴
Migratie en asiel Voor kinderen die asiel aanvragen in de EU gold tot december 2025 het <i>gemeenschappelijk Europees asielstelsel (CEAS)</i> als rechtskader. Vanaf januari 2026 is het Pact inzake Migratie en Asiel van kracht geworden.⁴⁵ Het pact bestaat uit

⁴² Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, C 326/391

⁴³ VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, aangenomen op 20 november 1989 bij resolutie 44/25 van de Algemene Vergadering

⁴⁴ VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, Algemene opmerking nr. 5 (2003) Algemene maatregelen ter uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van het kind, CRC/GC/2003/5

⁴⁵ Europese Commissie, 29 mei 2024, Inzicht in het EU-pact inzake migratie en asiel

verschillende wetten, die onder meer betrekking hebben op asielprocedures en opvangvoorzieningen.⁴⁶

Daarnaast zijn voor niet-begeleide minderjarigen die buiten het asielsysteem vallen, aanvullende wetgeving van toepassing, zoals de Schengengrenscore⁴⁷ en de terugkeerrichtlijn.⁴⁸

Etnische en raciale discriminatie

De richtlijn inzake rassengelijkheid⁴⁹ legt alle lidstaten de verplichting op om discriminatie te bestrijden en ervoor te zorgen dat er geen discriminatie plaatsvindt op grond van ras of etnische afkomst, met name op het gebied van sociale bescherming, onderwijs en toegang tot en levering van goederen en diensten, met inbegrip van huisvesting.

Rechten van personen met een handicap

Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap⁵⁰ is een internationaal mensenrechtenverdrag dat tot doel heeft de rechten en waardigheid van personen met een handicap te beschermen. De volgende niet-uitputtende lijst bevat de artikelen die in het kader van dit verslag het meest relevant zijn:

- Artikel 5 Gelijkheid en non-discriminatie
- Artikel 7 Kinderen met een handicap,
- Artikel 9 Toegankelijkheid,
- Artikel 12 Gelijkheid voor de wet,
- Artikel 13 Toegang tot de rechter.

EU-fondsen

Elk jaar investeert de Europese Unie in het kader van gedeeld beheer miljarden euro's om een breed scala aan beleidsdoelstellingen te verwezenlijken.⁵¹ Wat betreft toegang tot diensten, sociale inclusie en mensenrechten zijn met name het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Fonds voor asiel en integratie (AMIF) relevant. Deze fondsen vallen onder een verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen (CPR), die een uniform kader biedt voor

⁴⁶ Richtlijn (EU) 2024/1346 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van personen die om internationale bescherming verzoeken (herschikking); Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 inzake asiel- en migratiebeheer, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/1147 en (EU) 2021/1060 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 604/201

⁴⁷ Verordening (EU) 2016/399 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende een Uniecode inzake de regels die van toepassing zijn op het personenverkeer over de grenzen (Schengengrenscore) (codificatie)

⁴⁸ Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen

⁴⁹ Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming

⁵⁰ Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, aangenomen op 12 december 2006 door de 61e zitting van de Algemene Vergadering bij resolutie A/RES/61/106

⁵¹ De huidige EU-begroting bedraagt meer dan 2,0 biljoen euro. Deze bestaat uit de langetermijnbegroting van de EU voor 2021-2027 van 1,2 biljoen euro, aangevuld met het herstelinstrument NextGenerationEU van maximaal 800 miljard euro voor de jaren 2021 tot 2026. Zie de website van de Europese Commissie voor meer informatie.

programmering, monitoring en financieel beheer. Het is belangrijk op te merken dat het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) en het Fonds voor interne veiligheid (ISF) in de periode 2014-2020 niet onder de CPR vielen en onder afzonderlijke sectorspecifieke verordeningen opereerden. Van 2021 tot 2027 vallen deze fondsen onder de CPR, samen met andere fondsen zoals het ESF+ en het EFRO.⁵²

⁵² Voor meer informatie over de programmeringsperiode 2021-2027 kunt u terecht op de website van de Europese Commissie: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_en

Bijlage 2 – Beleids kaders die van invloed zijn op niet-begeleide kinderen

Grondrechten
De <i>strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de grondrechten in de EU</i> ⁵³ bevestigt een hernieuwde toezegging om ervoor te zorgen dat het Handvest ten volle wordt toegepast. Vanaf 2021 presenteert de Commissie een jaarverslag waarin wordt onderzocht hoe de lidstaten het Handvest op geselecteerde thematische gebieden toepassen.
Rechten van het kind
De EU-strategie voor de rechten van het kind⁵⁴ en de Europese kindergarantie⁵⁵ hebben tot doel de rechten van alle kinderen te beschermen en kwetsbare kinderen toegang te bieden tot basisvoorzieningen. Kinderen met een migratieachtergrond worden genoemd als een van de doelgroepen van de Europese kindergarantie. In de <i>mededeling over de bescherming van kinderen in migratie</i>⁵⁶ (2017) worden prioritaire acties uiteengezet, waaronder het waarborgen van bescherming bij aankomst, adequate opvangvoorzieningen voor kinderen, effectief voogdijschap, maatregelen voor vroegtijdige integratie, toegang tot inclusief en niet-discriminerend onderwijs, tijdige toegang tot gezondheidszorg, enz. De <i>aanbevelingen over de ontwikkeling en versterking van geïntegreerde kinderbeschermingssystemen in het belang van het kind</i> (2024)⁵⁷ bevatten een algemeen kader voor geïntegreerde kinderbeschermingssystemen, waarbij de lidstaten kinderen centraal stellen in geïntegreerde kinderbeschermingssystemen door de beschermingssystemen aan te passen aan de behoeften van kinderen en kinderen te betrekken bij beslissingen die op hen van invloed zijn.
Personen met een handicap
In 2010 heeft de Europese Commissie een <i>strategie voor personen met een handicap</i> voor de periode 2010-2020 vastgesteld ⁵⁸ , die tot doel had personen met een handicap in staat te stellen hun rechten ten volle te genieten en op voet van gelijkheid met anderen aan de samenleving en de economie deel te nemen. Deze strategie werd gevolgd door een nieuwe strategie voor de periode 2021-2030 ⁵⁹ , waarin belangrijke

⁵³ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Strategie ter versterking van de toepassing van het Handvest van de grondrechten in de EU, COM/2020/711 definitief

⁵⁴ Mededeling van de Commissie, EU-strategie voor de rechten van het kind, COM/2021/142 definitief

⁵⁵ Aanbevelingen (EU) 2021-1004 van de Raad van 14 juni 2021 tot vaststelling van een Europese kindergarantie, L 223/14

⁵⁶ Mededeling van de Commissie, De bescherming van kinderen in migratie, COM(2017) 211

⁵⁷ Aanbeveling (EU) 2024/1238 betreffende de ontwikkeling en versterking van geïntegreerde kinderbeschermingssystemen in het belang van het kind

⁵⁸ Mededeling van de Commissie, Europese strategie inzake handicaps 2010-2020: een hernieuwd engagement voor een Europa zonder barrières, COM/2010/0636 definitief

⁵⁹ Mededeling van de Commissie, Unie van gelijkheid: strategie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030, COM/2021/101 definitief

initiatieven worden uiteengezet op verschillende gebieden, waaronder toegankelijkheid, EU-burgerschapsrechten, gelijke toegang en non-discriminatie, en zelfstandig wonen.

Etnische en raciale discriminatie

Het *EU-actieplan tegen racisme 2020-2025*⁶⁰ heeft tot doel het rechtskader voor de bestrijding van discriminatie, racisme en xenofobie te versterken en mogelijke lacunes in kaart te brengen. Dit plan werd begin 2026 vernieuwd met de nieuwe strategie "*Unie van gelijkheid: Strategie tegen racisme 2026-2030*", waarin structureel racisme en een intersectionele aanpak centraal staan en waarin wordt gestreefd naar mainstreaming van antiracisme in alle beleidsterreinen. De strategie moedigt expliciet de uitvoering van de Europese kindergarantie aan, rekening houdend met de achterstanden van kinderen met een migratieachtergrond.⁶¹

Migratie

*De gemeenschappelijke basisbeginselen voor de integratie van immigranten*⁶² (2004) leggen de belangrijkste beginselen voor de integratie van migranten op EU-niveau vast.

Het *actieplan voor de integratie van onderdanen van derde landen*⁶³ (2016) biedt een kader en concrete maatregelen ter ondersteuning van de inspanningen van de lidstaten om hun integratiebeleid te ontwikkelen en te versterken, met inbegrip van onderwijs, taalopleiding, werkgelegenheid en beroepsopleiding, toegang tot basisvoorzieningen zoals huisvesting en gezondheidszorg, actieve participatie en sociale inclusie, en bestrijding van discriminatie.

*De conclusies van de Raad over de integratie van onderdanen van derde landen die legaal in de EU verblijven*⁶⁴ (2016) nodigen de lidstaten uit om hun inspanningen te concentreren op de volgende gebieden, in overeenstemming met het nationale beleid en de nationale prioriteiten op een aantal gebieden, waaronder maatregelen voor vroegtijdige integratie, met name maatregelen die vroegtijdige toegang tot onderwijs, beroepsopleiding en de arbeidsmarkt bevorderen, met bijzondere aandacht voor introductiecursussen en taalcursussen, maar ook gebieden die onderdanen van derde landen de mogelijkheid bieden om actief deel te nemen aan het economische, sociale, maatschappelijke en culturele leven van de lidstaten; bestrijding van discriminatie en segregatie.

Het *actieplan voor integratie en inclusie voor 2021-2027*⁶⁵ bevordert inclusie voor iedereen, erkent de belangrijke bijdrage van migranten aan de EU en pakt de belemmeringen voor de participatie en inclusie van mensen met een migratieachtergrond aan.

⁶⁰ Mededeling van de Commissie, Een Unie van gelijkheid: EU-actieplan tegen racisme 2020-2025, COM/2020/565 definitief

⁶¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Unie van gelijkheid: strategie tegen racisme 2026-2030, COM(2026) 12 definitief

⁶² Gemeenschappelijke basisbeginselen voor het integratiebeleid voor immigranten in de Europese Unie, 19.XI.2004

⁶³ Mededeling van de Commissie, Actieplan voor de integratie van onderdanen van derde landen, COM(2016) 377

⁶⁴ Conclusies van de Raad over de integratie van onderdanen van derde landen die legaal in de EU verblijven, 9 december 2015, 15312/16

⁶⁵ Mededeling van de Commissie, Actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027, COM/2020/758 definitief

Power to UAMs: Ensuring Equal Access, Participation, and Voice at the Local Level
(Power2UUAMs, grant agreement number 101190452, CERV-2024-CHILD).

www.bridge-eu.org/power2uams